

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SEBEVRAŽEDNÝ TERORISMUS

Autor práce: Nikola Legemzová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D.,
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

LEGEMZOVÁ, N. *Sebevražedný terorismus : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 57 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: terorismus, sebevražedný terorismus, džihád, islám, mučednictví.

Práce analyzuje sebevražedný terorismus na základě sociokulturního přístupu. Hlavní důraz je věnován faktorům, jež sebevražedný terorismus podporují a vytvářejí. Je zde věnována pozornost sebevražedným atentátníkům jako osobnostem. Jejich osobnost je zkoumána z mnoha úhlů a motivů. Práce řeší danou problematiku pomocí teoreticko-metodické analýzy, která popisuje sebevražedný terorismus, jeho vliv na společnost a jak se této hrozbě státy aktuálně brání, případně jak by se měly bránit. Samotná analýza sebevražedného terorismu vychází z obecné konceptualizace terorismu a zohledňuje specifiky sebevražedné mise. V práci jsou shrnuta nejdůležitější aktuální opatření. Rovněž jsou zde naznačeny možné kroky proti terorismu a sebevražednému terorismu.

ABSTRACT

LEGEMZOVÁ, N. Suicide Terrorism : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 57 p. Supervisor : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: terrorism, suicide terrorism, jihad, Islam, martyrdom.

This bachelor thesis analyses suicide terrorism based on sociocultural attitude. The aspects, supporting and creating suicide terrorism are emphasised. Suicide terrorists as persons are dealt with. Their personalities are analysed in lots of points of view and leitmotifs. This bachelor thesis deals with the issue by means of theoretical and methodological analysis which describes suicide terrorism, its impact on society and the way the states defend this threat currently, or the way they should defend, respectively. The analysis of suicide terrorism itself is based on general conceptualization of terrorism and takes into account the specifics of suicide mission. There are the most significant measures involved in the bachelor thesis. The possible counter-terrorism and suicide terrorism measures are also outlined there.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 TERORISMUS A SEBEVRAŽEDNÝ TERORISMUS	10
2.1 Minimální definice terorismu – pracovní verze	10
2.2 Typologie terorismu	13
2.2.1 Typy terorismu	13
2.3 Nejzákladnější teroristické techniky a metody.....	20
2.4 Charakteristika sebevražedného terorismu.....	22
3 PROJEVY SEBEVRAŽEDNÉHO TERORISMU A JEHO FEMINIZACE A INFANTIZACE	28
3.1 Ženy jako lidské bomby	29
3.2 Dekompozice sebevražedného procesu.....	31
3.3 Přehled aktuálních největších sebevražedných útoků v Evropě.....	33
4 PROTITERORISTICKÁ A DERADIKALIZAČNÍ OPATŘENÍ	35
4.1 Protiteroristické nástroje EU	39
4.2 Protiteroristická politika ČR.....	43
4.2.1 Ochrana měkkých cílů.....	46
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM TABULEK	57

ÚVOD

„Zabij jednoho a postrašíš deset tisíc.“

Staré čínské přísloví.

Terorismus je fenoménem dnešní doby. Přitahuje pozornost každého člověka a pozornost médií. Neuplyne snad ani den, abychom se s ním ve veřejných sdělovacích prostředcích nesetkali. Sebevražedný terorismus, který je subkategorií samotného terorismu, je dnes velmi akutní a aktuální téma, neb zpochybňuje jedno ze základních práv člověka, tj. právo na život. Nad sebevražedným terorismem visí spousta otázek, kterým populace nerozumí. Asi jednou z nejčastějších otázek je, jak je možné, že se někdo rozhodne vzdát se svého života, aby usmrtil další, přičemž může být k tomu různě ideologicky motivován. V této práci autorka osvětluje pohled na sebevražedný terorismus z mnoha hledisek, které by měly přinést na tuto otázku odpověď.

Současný civilizační vývoj s sebou přináší mnohá rizika a hrozby. K nim patří například šíření zbraní hromadného ničení, organizovaný zločin, radikalismus, extremismus a terorismus. Právě terorismus, který je stále častěji používán jako metoda k dosažení různých mocensko-politických cílů, šíří po celém světě strach a hrůzu. Sebevražedný terorismus je jev, se kterým se setkáváme už od období 2. světové války, ale silný fanatismus islamistických teroristů staví tento jev do úplně jiného světla. Hlavním cílem úspěšně provedeného sebevražedného atentátu je uvést v povědomí názor teroristické skupiny a následné sebeobětování se, což znamená v našem případě zemřít pro své přesvědčení či víru.

Při vypracování této práce byly použity prameny a publikace, které se na tento fenomén výslovně zaměřují a také ty, který se zaměřují na terorismus jako takový. Na téma terorismus, je napsáno nespočet knih. Při porovnání pramenů není možné vyčíst jednotnou definici. To samé se týká i například typologie terorismu. Každý autor na tento jev nahlíží z jiného pohledu, proto bylo zapotřebí prostudovat větší množství zdrojů. Cílem této práce bude teoreticko-metodická analýza na základě sociokulturního přístupu při zkoumání sebevražedného terorismu.

V teoretické části je uvedena pracovní minimální definice terorismu, která popisuje stávající odbornou shodu při vymezení tohoto fenoménu. Jsou zde popsány jednotlivé typy terorismu, které se vyskytují a také nejčastější techniky a metody

využívané teroristy. Dále práce věnuje pozornost samotnému sebevražednému terorismu. V této kapitole je řešena dekompozice sebevražedného procesu a jeho projevy. Pozornost je také věnována rozboru osobnosti pachatele a vlivům, které podmiňují a ospravedlňují jeho chování. Dále je zde přiblížena infantizace a feminizace sebevražedného terorismu, přičemž feminizace má svoji samostatnou kapitolu, jelikož ženský sebevražedný terorismus je dalším rozsáhlým fenoménem dnešní doby. V poslední kapitole této části je uveden přehled aktuálních největších sebevražedných útoků v Evropě. V praktické části jsou ve dvou kapitolách ukázány současné protiteroristické nástroje Evropské unie a protiteroristické politiky České republiky, včetně zaměření na ochranu tzv. měkkých cílů.

Terorismus je velmi rozsáhlý jev, který se brání konceptualizaci. Cílem této práce je přiblížit v pracovní verzi minimální definici terorismu, včetně sebevražedného terorismu a popsat stávající protiteroristická opatření v rámci Evropské unie a v České republice.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika sebevražedného terorismu, který je subkategorií terorismu. Terorismus je zde představen v minimální pracovní definici. Dalším dílčím cílem bakalářské práce jsou popisy, analýzy a projevy sebevražedného terorismu v současné době. Do tohoto cíle jsou zahrnuty popisy infantizace a feminizace sebevražedného terorismu. Hlavním cílem je tedy rozbor sociokulturního kontextu, se kterým je umožněno tuto závažnou bezpečnostní hrozbu zkoumat zvenku, ale také zevnitř. Posledním cílem jsou protiteroristické nástroje EU sloužící k přiblížení protiteroristických a deradikalizačních opatření, včetně protiteroristických nástrojů České republiky.

V bakalářské práci je použita teoreticko-metodická analýza. Touto analýzou je zkoumán terorismus, jeho typologie a nejzákladnější techniky a metody terorismu. Pomocí této analýzy je zde sebevražedný terorismus řešen jako sociokulturní jev, který má mnoho socio-kulturních příčin. Je zde uvedeno, jakým způsobem dochází k feminizaci a infantizaci. Dále práce obsahuje aktuální protiteroristická opatření ze strany EU a České republiky, včetně ochrany tzv. měkkých cílů.

2 TERORISMUS A SEBEVRAŽEDNÝ TERORISMUS

2.1 Minimální definice terorismu – pracovní verze

Různí lidé, používají k definování terorismu různé definice. Termín terorismus „(z lat. *terror* – *strach, hrůza, hrozba*)“ se používá pro akty násilí. Pro jednotlivce, který je označen nálepkou terorista, to znamená záporné hodnocení. *Ve stejném smyslu je pojem terorismus považován za srovnatelný s dalšími negativními termíny z politického slovníku, jako například rasismus, fašismus nebo imperialismus.*¹

Jedna z nejčastějších definic terorismu je: *„Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.“*²

V roce 1980 byla v USA, zemi, která je nejčastějším místem teroristických aktivit, publikována definice terorismu, která se stala „návodem“ pro určení a vyhodnocení teroristických činů a aktivit: *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“*³

WEBSTER v mezinárodním slovníku z roku 1890 uvádí, že teror je definován jako *„extrémní strach, prudký děs, který ovládá tělo i mysl“*. Účelem terorismu je šířit strach napadáním cílů na veřejnosti. Útoky mohou směřovat na civilní obyvatelstvo, nebo cíleně proti policejním příslušníkům či státním úředníkům s úmyslem odradit je od vykonávání svých povinností. Teroristé dosáhnou absolutního úspěchu – maximálního strachu, kdy dokážou zorganizovat celou sérii těchto násilných akcí. Pokud se tyto útoky opakují, vzbuzují mezi lidmi strach a každý se sám sebe v duchu ptá: *„Nebudu zrovna já další na řadě?“* Strach vyvolaný teroristickými útoky není shodný jako obavy, které jsou způsobené přírodními katastrofami.⁴ Průzkum mezi 20 největšími

¹ SCHMID, A. P. Problémy s definováním terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 10.

² *Definice pojmu terorismus* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2009, [cit. 2018-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>.

³ *Definice pojmu terorismus* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2009, [cit. 2018-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>.

⁴ SCHMID, A. P. Problémy s definováním terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 12-13.

novinovými agenturami, rozhlasovými a televizními stanicemi převážně ze západní Evropy, na otázku „*Jaký druh (politického) násilí vaše médium obvykle označuje jako terorismus?*“ odpovídají vybrané agentury takto:

Tab. 1: Výsledky ankety mezi agenturami⁵

Druh násilí	Procento editorů užívající označení terorismus
Braní rukojmí	80%
Vražedné atentáty	75%
Pumové útoky (bez rozdílu)	75%
Únosy obětí	70%
Únosy dopravních prostředků za účelem vyjednávání	70%
Městské gerilové bojůvky	65%
Sabotáže	60%
Mučení	45%
Únosy dopravních prostředků za účelem útěku	35%

Jak poznamenávají SCHMID a JONGMAN, ve snaze vymezit terorismus, vypsalí autoři velmi mnoho definic. V původním vydání citované studie z roku 1983 uvedli tito dva autoři 109 definic terorismu. Vzhledem k tomu, že světová situace v současnosti představuje mnohem větší problém než tehdy, existuje v dnešní době definic terorismu ještě více. Vypracovaná studie OSN na téma terorismus obsahuje 1866 stran, přesto postrádá jasné a určité vymezení terorismu. Terorismus je velmi složité popsat, protože je psychologický komplikovaný fenomén, který se vyznačuje mnohovrstevností jevu, která je s terorismem spjatá.⁶

Na počátku 90. let nebyl ještě terorismus považován za hrozbu, hovořilo se o něm jako o riziku. Pohled na terorismus se měnil až ve druhé polovině minulého desetiletí, poté co nastaly první teroristické útoky se stovkami mrtvých a zraněných lidí,

⁵ SCHMID, A. P. Problémy s definováním terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 17.

⁶ SOULEIMANOV, E. Terorismus: pokus o terminologickou jasnost. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32.

o rozsáhlých škodách na majetku ani nemluvě. Vyděšené obyvatelstvo na různých místech světa se muselo vyrovnávat s následky těchto krutých akcí nebezpečných teroristů. Mezníkem velmi zásadního významu se staly teroristické útoky ze dne 11. 9. 2001 v USA. Od této chvíle se ze všech možných úhlů pohledů diskutuje o této problematice a příčinách této děsivé hrozby. Zároveň se také diskutuje o možnostech, jak jí předcházet a jak jí čelit. V případě klasické války je nemožné utajit před jinými státy přípravy na válku. Její nástup se očekává, překvapením je pouze záminka pro napadení jiného státu, nebo také čas vypuknutí války. Co se týká teroristických skupin, tak ty útočí bez jakéhokoliv varování, bez vyhlášení války. Jejich přípravy na teroristický útok probíhají velmi skrytým způsobem a za podmínek přísného utajení, které je typické pro uzavřené a málo početné komunity spikleneckých organizací. Je skoro nemožné si těchto příprav povšimnout a ještě složitější je přípravy překazit. Útoky teroristů ve většině případů bývají náhlé a nečekané. Státy, které jsou tímto útokem zasažené, jsou šokovány. Někdy je to tak ve velké míře, že teroristé mohou usilovat o zlomení jejich vůle k odporu.⁷

Základním rysem terorismu je nepřímá strategie, což znamená, jak už je uvedeno výše, že teroristé se vyhýbají přímému souboji, útočí zákeřně a nečekaně. Dlouho se skrývají a čekají na chvíli, kdy je nejméně očekávaná, a kdy se to hodí právě jim a nejméně jejich oběti. Tak dosahují něčeho, co je v klasické válce nemožné – oběť nemá možnost se jakkoliv bránit a obchází nejvyšší způsoby obrany oběti. Ve chvíli teroristického útoku jdou stranou i ty nejnákladnější a nejdůležitější systémy, mezi které patří např. mezikontinentální rakety, tanky, letadlové lodi, štábní a velitelské systémy. Tímto způsobem dostávají své útoky na úroveň, která neodpovídá klasickému pojetí poměru sil. Při velmi nízkých nákladech a nízkém počtu svých útočníků dosahují teroristé velkých ničivých účinků s ohromnými psychologickými následky.

Základní body nepřímé strategie podle EICHLERA:

- teroristé se vyhýbají přímému souboji, útočí nečekaně a zákeřně,
- snaží se obcházet nejvyšší prvky obrany své oběti,
- strach a násilí jsou hlavní pilíře terorismu,
- nesnaží se působit na ozbrojené síly.⁸

⁷ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2007. s. 143-145.

⁸ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2007. s. 145.

2.2 Typologie terorismu

2.2.1 Typy terorismu

Terorismus se rozděluje na několik kategorií. V dnešní době je několik verzí na typologii terorismu. V encyklopedii světového terorismu je rozdělena takto:

- Nacionalistický terorismus
- Revoluční terorismus
- Terorismus krajní pravice
- Jednoúčelové teroristické skupiny
- Náboženský terorismus⁹

„Nacionalistický terorismus“

Z pohledu historie je nacionalismus ve své podstatě mladý fenomén, ale zároveň je o to silnější. Někteří odborníci tvrdí, že nacionalismus způsobil 1. a 2. světovou válku. Musíme se ale shodnout, že za tímto pojmem stojí vznik některých důležitých teroristických hnutí. Během 19. století začal nacionalismus nabírat na intenzitě, protože v té době si lidé, kteří žili v mnohonárodnostních státech, začali uvědomovat svoji příslušnost k určité komunitě. Začali si také volit své vůdce a vytvářet svoje vlastní pravidla a hlavně také zákony. V polovině 19. století docházelo k nepokojům na řadě míst po Evropě. Například v Británii to byli skotští a irští nacionalisté, v Německu Poláci a v Rakousku pak Italové, Slováci, Češi a Maďaři. V průběhu 20. století se chuť po svém národním státě velmi rychle rozšířila i do zemí třetího světa. Nacionalistický terorismus, který je používán teroristickými skupinami, bývá používán pro dosažení nacionalistických cílů. Ve většině případů chtějí docílit pádu vládnoucí moci. Toho docílí tak, že nahánějí hrůzu, šíří paniku a děsí širokou veřejnost. Postačí pouze několik jedinců k tomu, aby vedli nacionalistickou teroristickou kampaň. Silnou motivací je obrovský odpor proti vládnoucímu režimu. Pokud chtějí teroristé dosáhnout úspěchu, musí získat značnou oblibu u národa, kde chtějí provést útok.¹⁰

⁹ Typy terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 183-206.

¹⁰ GAL-OR, N. Nacionalistický terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 187.

Nacionalistické teroristické aktivity se nejvíce vyskytují na blízkém východě. V 19. století vznikl v Evropě sionismus, prakticky v totožné době, kdy menšiny mnohonárodních impérií, jako například v Rakousko-Uhersku, začaly uplatňovat nároky na své národní sebeurčení. K teroristům patřil vůdce izraelské strany Likud – Menachem Begin, který se stal premiérem země v období 1977-1983. Stoupenci Menachema Begina měli obrovský podíl na bombových atentátech a střelbě na vojáky z Británie na konci 40. let. Tyto útoky přispěly v roce 1948 k utvoření nezávislého izraelského státu. Nacionalistický terorismus proti výše zmiňované Izraeli patřil také do zásoby prostředků Organizace za osvobození Palestiny (OOP). Tato organizace se současně řídila se vznikem palestinské exilové vlády. Měla svoji armádu, určitý systém zástupců v palestinském parlamentu a také svůj systém zdaňování. Pokud by chtěla Organizace za osvobození Palestiny dosáhnout u svých lidí morální autority, musela by využít tyto nástroje státní moci. Zejména když se podepsala deklarace principů s Izraelem v roce 1993.¹¹

Nacionalističtí teroristé své akce zaměřují hlavně proti autoritám, které nějakým způsobem zamezují jejich snahám. Přestože jsou pro teroristy hlavními cíli vládní úřady, vojenské základny a samotní vojáci, existuje mezi terorismem a gerilovou válkou značný rozdíl. Gerily se zaměřují spíše na vojenské cíle, zatímco teroristé mají hlavním cílem civilní obyvatelstvo. Na Srí Lance útočí Tamilští tygři zejména na veřejná zařízení, obyvatelstvo, vládní úředníky, ale také na diplomaty. Tyto útoky se vyskytují hlavně, když teroristé považují jejich vládu za nepřátelskou a zcela nepřipustnou, pokud se teroristé snaží o sebeurčení svého národa. Příkladem této situace byla událost v roce 1970, kdy byl unesen britský obchodní komisař James Cross, quebeckými nacionalistickými separatisty. Britská královna byla jako hlava kanadského státu pro zachování jednoty v Kanadě. Nacionalističtí teroristé napadají kromě vládních autorit také obchodníky a v některých případech i turisty. V Angole napadla Fronta osvobození enklávy Cabinda zástupce cizí společnosti, protože obchodovala s místní vládou. Dokud se budou vyskytovat snahy národů o sebeurčení, musí se počítat s tím, že ve snaze prosazení svých cílů, se může uchýlovat k terorismu.¹²

¹¹ GAL-OR, N. Nacionalistický terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 189.

¹² GAL-OR, N. Nacionalistický terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 189.

„Revoluční terorismus“

Teroristy, kteří se snaží o svržení aktuální vlády, protože tato činnost patří do jejich programu společenských změn, můžeme označit jako revoluční teroristy. K tomuto druhu terorismu obvykle přiřazujeme levicová politická hnutí, přestože se revoluční politika nezaměřuje jenom na levice. Ve 30. letech minulého století byla v Německu nacistická strana, která byla podobně revoluční stranou jako v ČR komunisté. Revoluční terorismus pochází z politické ideologie. Začíná marxisticko-leninskou ideologií na levice a končí fašistickými extrémisty na pravici. Obě uvedené ideologie vznikly ve 20. století a byly ovlivněny revolučními socialisty z konce 19. století, z nichž vznikla první řada prvních skupin revolučních teroristů. Tento druh terorismu má k dispozici několik násilných metod a postupů od výběrového terorismu, k nimž se řadí atentáty na pečlivě zvolené místo, až po plošný terorismus, zahrnující útoky směřované na veřejnost. K metodám, které používají tyto teroristé, patří například umístění bomby do letadla nebo nákupního centra, otrávení jídla, vody, nebo také vzduchu.¹³

„Terorismus krajní pravice“

Jednotlivé typy krajně pravicových teroristických skupin můžeme rozlišovat podle způsobů, kvůli kterým se sdružují, nebo podle toho, jaké vztahy mají k menšinám a autoritám svých nepřátel. Revoluční terorismus krajní pravice je z pohledu historie znám ve formě italského fašismu a německého nacismu. Obě tato uvedená hnutí krajní pravice usilovala o svržení tehdejšího politického režimu a převzetí státní moci. Faktem je, že jak fašisté, tak nacisté, používali k vyvolání sociálních nepokojů nezákonné způsoby jednání, jejichž závěrečné nastoupení k moci proběhlo vcelku legální cestou. Rasoví revolucionáři v dnešní době mají stejnou antisemitskou myšlenku ke vztahu k židům. Revolucionáři si myslí, že rasová válka je jediným možným způsobem, jak svrhnout židovskou nadvládu. Tato totální válka je směřována proti Židům, přistěhovalcům a „rasovým zrádcům“. Na druhé straně je „reakční terorismus“. Ten je uskutečňován těmi, kteří si přejí udržet a zachránit aktuální vládní režim. Obávají se tedy o své výsady, nebo bojují za obnovu minulé politické moci. Reakční terorismus bývá využíván hlavně židovskými osadníky na Izraelem okupovaných území. Dalším typem je „milenariánský terorismus“, který je charakteristický znakem skupin.

¹³ GAL-OR, N. Revoluční terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 190.

Tyto skupiny jsou přesvědčené, že po radikálním zásahu nastane lepší a nový život. Ve většině případů skupiny vyčkávají, až katastrofa vznikne, ale někteří z nich nechtějí čekat, a tak použijí k rychlejšímu vývinu situace násilí. Posledním typem je hnutí skinheadů a další podobné subkultury. Ty jsou v dnešní době od společnosti odtržené. Jejich nesouhlas hlavně proti Židům, homosexuálům, přistěhovalcům a komunistům je obsažen v násilí, textech písní a fanatismu. Právě skupiny skinheadů způsobily v posledních letech v Evropě mezi lidmi značný nepokoj díky svému rasistickému násilí. Lidé mají neustále v paměti události z 2. světové války. V Británii je skupina, která se nazývá Combat 18 (číslíce 1 a 8 abecedně popořadě odpovídají písmenům A a H, jako iniciály Adolfa Hitlera), která má na svědomí několik rasistických útoků. V Německu skinheadi zase uskutečnili několik bombových atentátů na útulky „gastarbeiterů“ a uprchlíků z Chorvatska a zemí z východní Evropy.¹⁴ V encyklopedii světového terorismu je tato kapitola uvedena jako „*Extremismus krajní pravice*“. Ovšem mezi extremismem a terorismem je značný rozdíl, a proto autorka uvádí jako typ terorismu: terorismus krajní pravice.

„Jednoúčelové teroristické skupiny“

Pro jednoúčelové teroristické skupiny je typické, že jejich příznivci se ve většině případů soustředí pouze na jeden určitý problém, o kterém jsou přesvědčeni, že potřebuje okamžitou pozornost obyvatelstva. Právě toto přesvědčení o jednom určitém problému, se odlišuje od teroristických skupin, které jsou široce zaměřené. Mezi jejich hlavní cíle patří publicita a změna dosavadních zákonů. Násilí používají až ve chvíli, kdy jim připadá, že parlamentní kroky způsobují jen velmi malé změny k lepšímu. Do těchto skupin můžeme zařadit bojovníky proti potratům, za práva zvířat, ekologické aktivisty atd. U antipotratových organizací nejsou výjimkou bombové útoky, či střelby na zaměstnance v nemocnicích. Mezi nejhorší skupinu v oblasti ekologie je americká organizace „Země především!“, která se snaží ochránit před narůstající civilizací co nejvíce z divoké americké přírody. Ze začátku se tato kampaň jevila jako neškodná, později však přerostla do průmyslových sabotáží, zakládání požárů a blokování silnic do lesů. Teroristická uskupení bojující za práva zvířat útočí

¹⁴ BJORGO, T. *Extremismus krajní pravice. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 193-195.

např. na psí útulky s cílem osvobodit co nejvíce držených zvířat. Útoky na laboratoře jsou pro tento případ také typické.¹⁵

„Náboženský terorismus“ či terorismus motivovaný náboženstvím

Souvislost mezi náboženstvím a terorismem není novodobá záležitost. První příznaky násilí tohoto druhu terorismu se objevily již před 2 000 lety. Náboženský terorismus se rozvinul skrz náboženské fanatiky. „Slovo *zealot (fanatik)*, je odvozeno ze židovského označení pro sektu, která ve starověku bojovala proti nadvládě Římanů v dnešním Izraeli.“ Obvykle se zealot vyřítil z davu na veřejném prostranství a byl ozbrojen dýkou. Jak je u terorismu typické, ukázal okolostojícím lidem čeho je schopen v podobě proříznutí hrdla např. římského legionáře nebo židovského příslušníka. Konal tak proto, že měl podezření ze zrady, nebo dotyčný upustil od své víry. Veřejné útoky zealotů, podobně jako nynějších teroristů, měli mnohem větší následky než jen pouhé zabití oběti. Vraždy byly cílené zprávy pro širokou veřejnost. Obecně můžeme říci, že v dnešní době terorismus narůstá. Na druhé straně stojí ale fakt, že ač tento druh terorismu roste, v dnešní době máme méně než 15 těchto skupin, které jsou nábožensky motivovány. Náboženské teroristy mohou motivovat různé cíle. Násilí je pro ně zcela jasná povinnost, kterou jsou přesvědčeni vykonávat z nějaké specifické teologické víry. Klasický terorismus se od náboženského terorismu liší tím, že mu schází určitý prvek božího přikázání a ospravedlnění. Rozdíl mezi těmito dvěma druhy je také ve veřejnosti, k níž jsou jejich akty zaměřené. Světští teroristé se pokoušejí oslovit osoby, které s nimi souhlasí, členy komunit, jež podle jejich názoru ochraňují, nebo jsou nějakým způsobem ukřivděny. Naproti tomu náboženští teroristé jsou pro „totální svatou válku“, pokud někdo nesouhlasí s jejich druhem náboženství, okamžitě ho považují za právně uznávaný terč. Náboženské teroristy zajímá pouze prospěch pro své členy náboženství, ale šíření „dobra“ je nezajímá. Násilí je pro světské teroristy jediná cesta, kterou mohou dosáhnout svého cíle. Naopak náboženští teroristé vidí díky prvku božího vnuknutí ve své motivaci cíl jenom v čistém násilí. Náboženské authority, mezi které patří např. mulláhové, kněží, rabíni, reverendi nebo pastoři, vysvětlují si Písmo svaté tím způsobem, že náboženství omlouvá jejich násilí. Náboženský terorismus se neomezuje pouze na islámské skupiny na Blízkém východě. Tento fakt se opírá o několik událostí - např. plynové útoky v tokijském metru,

¹⁵ DODGE, T. Jednoúčelové teroristické skupiny. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 196-197.

pumový atentát v Oklahoma City na známého diplomata Jicchaka Rabina, plánování otrávit vodní zdroje ve Washingtonu a Chicagu, kontaminace salátových barů v Oregonu za účelem ovlivnit výsledky následných voleb.

Náboženský terorismus je v současné době daleko nebezpečnější než klasický terorismus. Nikdo nedokáže odhadnout, proč některá okrajová hnutí, jinak zcela bezproblémových sekt, z ničeho nic přestoupí na násilnou formu svého jednání. Politické ústupky, peněžní odměny a amnestie na členy náboženského terorismu neplatí.¹⁶ V encyklopedii světového terorismu je tato kapitola uvedena jako „*Náboženský extremismus*“. Ovšem mezi extremismem a terorismem je značný rozdíl, a proto se autorka rozhodla označit ho jako typ náboženského terorismu či terorismu motivovaný náboženstvím.

Srovnání domácího a mezinárodního terorismu

Teroristické skupiny můžeme rozdělit na ty, jež působí pouze v domácím prostředí, a na ty, které mají mezinárodní charakter. Mezi domácí teroristické skupiny patří např. antipotratoví teroristé, aktivisté na ochranu zvířat. Přesto většinu teroristů spojuje celosvětový charakter. Internacionalizaci terorismu zapříčinily tři důležité okolnosti:

1. kolaps evropských koloniálních říší - mnoho států pomáhalo teroristům v jejich propagačních akcích za cílem ukončit nadvládu,
2. studená válka – západní a komunistické státy podporovaly skupiny, které jedni považovali za přívržence, druzí za teroristy a naopak,
3. situace v Izraeli – skoro každý arabský stát podporoval protiizraelský terorismus.

Pokud se stane, že teroristé mají podporu nejenom u jednotlivců, ale i u státu, je to pro ně velmi výhodné. Pomoc a podpora ze státu může mít mnoho forem. Ta nejzákladnější se nazývá „*skrytá ochrana*“. Dále se může jednat o finanční podporu, cílené ovlivňování poslanců a tolerování propagace. Několik států si myslí,

¹⁶ HOFFMAN, B. Náboženský extremismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 206-208.

že pokud budou podporovat terorismus, tak je to velmi dobrý způsob, jak úspěšně docílí svých záměrů v zahraniční politice.¹⁷

„Státní versus nestátní terorismus“

Je poměrně složité rozlišit státní terorismus od terorismu nestátního, protože taktiky mohou být podobné, až zcela totožné. Obecně můžeme říci, že terorismus použitý ve vládním prostředí nazýváme jako státní terorismus. Někdy terorismus využívá vláda sama, jindy si najímá prostředníky. Rozlišujeme tři druhy státního terorismu:

1. teror vlády směřovaný proti svým občanům, aby se udržela u moci,
2. vládní kontrola teroristických skupin v zahraničí – tzv. „*státem podporovaný terorismus*“,
3. finanční, zásobní podpora teroristických organizací v cizích zemích.

Státní teror je typický zejména pro diktátory nebo vlády, které nemohou být soudně vyšetřovány. Jejich cílem je potlačovat hnutí odporu a demonstrace. Tímto způsobem si stát podrobují svůj lid. Vzorovými příklady jsou Stalinovy čistky, někdy označované jako „*velký teror*“, nebo plynové útoky Saddáma Husajna. Státní teror se využívá hlavně k aktuálnímu stavu uvnitř země, ale státem podporovaný terorismus je zaměřen ke ztrátě rovnováhy jiné nepřátelské armády.¹⁸

„Městský versus venkovský terorismus“

Mezi venkovským a městským terorismem je veliký rozdíl. V obou případech může figurovat jedna a ta samá skupina, ale používá naprosto odlišné způsoby. Hlavním rozdílem je obyčejná odlišnost mezi městem a vesnicí. Ve městě je daleko více lidí a bezpečnostní složky jsou vždy poblíž. Teroristé ve městech se musí pohybovat velmi skrytě, rychle zaútočit a co nejrychleji se opět ukrýt. Tímto způsobem je postaráno o titulní strany novin na několik týdnů dopředu. Větší svobodu ve svém konání nacházejí teroristé na venkově, kde mohou mít pod dohledem daleko větší prostor. Mohou s větším komfortem obsadit obec, zavraždit starostu nebo jeho zástupce před očima obyvatel. Nakonec mohou vyhlásit nový politický program a slíbit, že se brzy

¹⁷ GAL-OR, N. Domáci versus mezinárodní terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 198-201.

¹⁸ GAL-OR, N. Státní versus nestátní terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 202.

vrátí. Teroristé, kteří působí ve městech, nejsou schopni se vojensky prosadit, usilují proto o tři základní cíle:

1. usilují o poukázání občanům, že stát je slabý,
2. snaží se vládu donutit k takovým akcím, kterými by si vláda vytvořila ještě více nepřátel,
3. teroristické ataky mohou způsobit tak velké problémy, že se vláda rozhodne ustoupit od svých zásad.¹⁹

Venkovští teroristé vynikají vojenskou taktikou, která umožňuje nasadit velké jednotky. Pokud na ně vláda zaútočí, mohou se bránit ve svých úkrytech. Když je protivník o dost silnější, mohou se z boje vytratit a znovu udeřit jinde. Naproti tomu se městští teroristé nesoustřeďují do velkých bojových seskupení. Je tomu tak málo kdy. Jsou pro ně typické malé skupiny aktivistů obvykle o počtu tři nebo čtyř členů. Z této organizace má pouze jeden člen kontakt na další skupiny. Po dlouhé období nedělají teroristé vůbec nic, v případě, že se k nějaké akci odhodlají, tak je to v podobě například přesunutí balíčku z jednoho místa na další místo. Vyhýbají se jakékoliv konfrontaci s vládními silami. Zabezpečit ochranu ve městě znamená pro obyvatele velká omezení. Z toho důvodu je pro eliminování teroristů hlavním cílem proniknutí do skupin. K této činnosti se využívají služby tajné policie a informátorů.²⁰

2.3 Nejzákladnější teroristické techniky a metody

Teroristé dnešní doby mají volný přístup k nejmodernějšímu vybavení a zbraním, od řízených střel po chemické zbraně. Typická výbava teroristů zahrnuje výbušniny a minomety. Největší hrozba současnosti je taková, že by se jim do rukou mohli snadno dostat jaderné zbraně. V každé teroristické skupině je jakýsi organizační plán, aby skupina byla schopná vykonávat svoje útoky. Teroristé musejí přichystat svůj plán podle toho, jaký mají cíl. Můžou nastražit bombu, unášet letadla, vzít si rukojmí, nebo mohou zavraždit významnou osobnost. Ať už chtějí teroristé provést cokoliv,

¹⁹ TITTMAR, H. Městský versus venkovský terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 204-205.

²⁰ TITTMAR, H. Městský versus venkovský terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 205.

musí k tomu nejdříve sehnat dostatečné množství finančních prostředků. Mezi základní teroristické techniky a metody se řadí:²¹

„Pumové atentáty“

Z hlediska teroristů jsou bomby velice účelné zbraně. Bomby mají několik způsobů využití. Dají se využít pro nevinně vypadající, ale smrtící akce. Útoky, které jsou opakované, mohou společnost zcela ochromit a nakonec vytvořit společenskou nejistotu, která je pro teroristy cílová. Bomby umožňují teroristům spolupracovat v malých počtech a zároveň jim zůstává schopnost zabít mnoho lidí. Nálož, která je odpálená malou skupinkou teroristů, je schopná přitáhnout pozornost celého světa, zároveň tak umožňuje teroristovi uniknout bez zranění.²²

„Únosy letadel a únosy lidí“

Únosy letadel patří mezi důležité teroristické aktivity od počátku mezinárodního terorismu v 60. letech. Tyto metody jsou úzce spjaty s rozvojem komunikací po celém světě, které teroristé používají k uveřejnění svých podmínek a požadavků, s rozvojem technologie, díky kterým mají možnosti pohybu a svého utajení. Únosy letadel a lidí, není novodobou záležitostí. Po staletí se využívaly jako taktické pomocné faktory k dosažení vybraných cílů. Teroristé v dnešní době z nich vytvořili spolehlivý způsob, kterým dosáhnou financí a možnost přístupu do veřejných sdělovacích prostředků. Dalšími pomocnými metodami jsou nátlak na vládu za účelem dosažení svých cílů a politickému ustoupení, nebo také propouštění na svobodu teroristických vězňů, ale také publicita teroristických požadavků a získání velkých finančních prostředků na další akce.²³

„Vražedné atentáty“

Tímto pojmem se většinou označuje vražda nějaké slavné, významné osoby, která je uskutečněna na základě nějakých politických důvodů. Ve většině případů se akt připravuje dlouho dopředu. Zrovna tak, jako únosy letadel, tak jsou vražedné atentáty záležitostí už dřívější doby. Vražedný atentát může být součástí nějaké velké

²¹ BOWYER BELL, J. Teroristické techniky a metody. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 209.

²² SOMMERVILLE, D. Pumové atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 212.

²³ RANSTORP, M. Únosy letadel a únosy lidí. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 216.

teroristické kampaně, nebo se může jednat o taktiku gerilové války. Tyto akty jsou většinou součástí spikleneckého jednání.²⁴

„Rakety, minomety a řízené střely“

Důmyslným spojením krádeží, výrobou a vědomostí určitých lidí se teroristům poskytují ničivé zbraně, jako jsou právě minomety, rakety a řízené střely tzv. „země-vzduch“. Minomety se rozdělují do dvou skupin. V první skupině jsou to vyrobené zbraně v továrnách, které mají dlouhý dostřel. Tímto způsobem mají teroristé k dispozici více času na útek. Druhou skupinu tvoří zbraně, které si teroristé zhotovují doma. Tyto podomácku vyrobené zbraně mají teroristé v oblibě, protože si ušetří práci se sháněním zbraní a jejich výroba není složitá.²⁵

„Sebevražedné atentáty“

Jedná se o spojování atentátů a bojových útoků. Tato metoda je nejvíce využívána u islámských fundamentalistů. Atentáty se nejvíce vyskytují v uzavřených objektech, ale také se objeví v otevřeném prostoru.²⁶

Mezi další metody a techniky terorismu také řadíme používání chemických zbraní, nukleární terorismus, shromažďování finančních prostředků a samotnou spolupráci mezi teroristy.²⁷

2.4 Charakteristika sebevražedného terorismu

V moderních dějinách se sebevražedný terorismus prvně objevil za 2. světové války. Událost se stala v Pacifiku spojeneckým námořníkům, kdy zažili děsivý strach, který byl způsoben sebevražednými nálety bombardérů. Atentátníkům bylo jasné, že pouhý jeden letoun naplněný pumami způsobí daleko větší škodu a katastrofu než klasické bombardování. V říjnu 1944 se v Japonsku na Manilách ujal vedení Takidžiró Oniši, který vyzvedl taktiku „kamikadze“. Tato taktika spočívala v cíleném rozbíjení letadel o lodě. Výhoda těchto sebevražedných náletů spočívala v tom, že útoky

²⁴ BOWYER BELL, J. Vražedné atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 224.

²⁵ GURR, J. N. Rakety, minomety a řízené střely. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 228.

²⁶ *Terorismus - druhy a metody* [online]. Praha : iDnes.cz, 2014, [cit. 2018-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://pesekmartinpesek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=404173>>.

²⁷ BOWYER BELL, J. et al. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 230-237.

mohli provádět nezkušení piloti. Bránit se proti takovému fanatickému jednání bylo nemožné a nešlo je zastavit jinak, než úplným zničením letadla. Další případy sebevražedného terorismu se objevily v 70. letech na Blízkém východě. Nejvíce ho využívali islámské teroristické skupiny. Útoky palestinců byly ojedinělé. Poté se tato taktika viděla jako ideální odpověď na izraelskou invazi do Libanonu. Sebevražedné bombové útoky začala využívat muslimská teroristická skupina Hizballáh proti izraelskému obyvatelstvu. Další teroristická skupina, která se začala zabývat pumovými útoky, se nazývá „*Islámský džihád*“. Jejich přesvědčení vykonat úkol je velmi silný. Potvrzuje to jeden člen z této skupiny, který dovezl vůz plný bomb do města Tyre k izraelské pohraniční strážnici. Při útoku s úsměvem na rtech zamával vojákům, projel kulometnou střelbou a překonal betonové zdi. Než dojel k budově, byl mrtev. Následky výbuchu byly strašné. Velmi podobná teroristická skupina se nazývá „*Hámas*“, která má mnoho společných rysů se skupinou Hizballáh. Hámas provedl několik pumových atentátů v podobě umístění bomby do autobusu, nebo útoky na Štědrý den. Atentátníci těchto dvou skupin jsou spojováni směsí islámu, nacionalismu, řečnictvím a velkou chudobou. Sebevražední atentátníci se věkově pohybují většinou do 20 let. Je pochopitelné, že v tomto věku už mají odpovědnost dost velikou na to, aby nesli následky, které způsobí.²⁸ Populární izraelský expert Yoram Scheitzer definuje sebevražedný terorismus takto: „*Sebevražedný teroristický útok jako politicky motivovaný násilný útok spáchaný sebe si uvědomujícím jednotlivcem, který aktivně a úmyslně způsobuje sebeodpálením svoji vlastní smrt, jakož i smrt jím vybraných cílů. Pachatelova zajištěná smrt je podmínkou úspěchu jeho mise.*“ Sebevražedný terorismus představuje splnění dvou podmínek: ochoty zabíjet a ochoty zemřít. Znaky sebevražedného útoku jsou následující:

1. útočník jedná s jasným cílem a záměrem,
2. útočník si je vědom, že svým jednáním si přivodí smrt,
3. útočník neplánuje útek.²⁹

Je nutné také zdůraznit, že během irácko-iránské války v období 1980-1988 vyslal revoluční iránský režim do války tisíce útočníků. Nebudeme se zaměřovat na chování sebevražedných dobrovolníků v době války, ale spíše v sociokulturní rovině

²⁸ DODGE, T. Sebevražedné pumové atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 251-252.

²⁹ DANICS, Š., TUČEK, L. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy*. 2009. roč. 18, č. 2, s. 53-55.

obecně. Koncepce mučednické smrti („*istišhád*“) je pro sebevražedné atentátníky velmi důležitým faktorem. Je to podpůrný pilíř, který spočívá ve verbování nových členů, nebo v podílení na přípravách dalších útoků. Koncepce mučednické smrti má v opačném významu odborný název „*intihár*“, což znamená sebevražda. V poslední době se vedou diskuze, zda sebevražedná taktika je spíše „*istišhád*“ nebo „*intihár*“. Taktika sebevražedného útoku pro toho, kdo ho vykoná, není pro něj sebevraždou, ale smrtí, která byla způsobena při obraně své víry. Je to pro něj smrt, která je nejoslavovanějším způsobem mučednictví. Takto obětovaný se nazývá „*šahíd*“ (mučedník) a je velice oslavován. Význam slova šahíd je ale široký. Může jim být slavný muslim, dospělá osoba nebo dítě, které zemřelo při nějaké tragické události, nebo byl zabit protivníky v cizině. V tomto případě je označován jako „*aš-šahíd al-kámil*“ (dokonalý mučedník). V palestinské souvislosti se šahíd dělí na „*šahíd saíd*“ (šťastný mučedník), který padl ve válce proti Izraelcům a na „*šahíd mazlúm*“ (ukřivděný mučedník), což znamená, že zemřel v meziarabských bojích. Zajímavé je, že vztah, který se váže k termínu šahíd, je čin „vyznání víry“, který je součástí pěti pilířů islámu tzv. „*šaháda*“ (svědectví). Osoba, která umírá jako mučedník, dokazuje svou oddanost a sílu svému náboženství.³⁰

Pro zkoumání sebevražedných atentátníků je důležitý jejich sociální a morální profil. V 80. letech se odborníci shodovali na tom, že útočník je mladý, nemá žádnou práci a je asociální typ. V dnešní době jsme došli k závěru, že seznam atentátníků je velmi různorodý. Síla v odhodlání přivodit si smrt je veliká a je podpořena různými rituály, které způsobí to, že v poslední fázi si pachatel nerozmyslí svůj akt. Silný vnitřní motiv, který způsobuje pocit veliké nespravedlnosti, křivdy, které byly způsobené jim, nebo jejím známým, pocit ponížení a neúspěchu jsou nejčastější vlivy, které způsobují chování sebevražedných teroristů. U řady teroristů hraje také důležitou roli to, že pokud svůj úkol vykonají, stanou se pro své blízké a pro řady obdivované organizace určitými hrdiny. Své sebeobětování vnímají sebevražední příslušníci jako úkol čistě muslimského rázu, po němž si vyslouží v ráji své místo. Dalším důvodem je finanční dotace rodině zemřelého. Můžeme tedy říci, že motivů k sebevražedným útokům máme nepřeborné množství – zlost, pocit ukřivdění, touha po odplatě, snaha proslavit se nebo zlepšit proslavení své rodiny aj. Mimo to, experti při zkoumání sebevražedných teroristů zjistili, že v žádném případě se nejedná o vyšinuté fanatiky, nýbrž o silně

³⁰ RADĚJ, T. Sebevražedný terorismus – kult mučedníka v islámu. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 185-186.

motivované osoby, které nemají žádnou mentální poruchu. Událost z 11. září 2001 poskytla řadu teorií o chudých, nevzdělaných teroristech pocházejících z chudých rodin. Většina z nich totiž nepocházela ze špatných poměrů, byli vzdělaní a měli slibnou budoucnost. Účast žen v sebevražedných akcích se v poslední době stala součástí tohoto fenoménu. V sebevražedných útocích se na různých místech světa zapojili jak muži, tak ženy, lidé mladistvého věku až po střední věk. Atentátníci pocházeli z chudých rodin, ale byli také vzdělaní a bohatí.³¹

V Islámském terorismu se vyskytuje nejvíce strategií sebevražedných útoků. V dnešní době představuje Islámský terorismus jednu z největších bezpečnostních hrozeb. V souvislosti s aktuálními trendy v islámu představuje hlavní roli islámský fundamentalismus, který se opírá o pouhé přesvědčení o majetnické skutečnosti. Typickými znaky pro něj jsou neústupnost, nesnášenlivost a tvrdost srdce. Z Koránu si cíleně vybírá jen určitá témata a symboly. „*Islámský fundamentalismus je do politické dimenze převáděn prostřednictvím islamismu, který je definován jako využití islámských religiozních argumentů k odůvodnění politických cílů.*“³² Islám je druhým nejvíce rozšířeným náboženstvím na světě. Jeho vyznavačů je stále více. Ze zeměpisného pohledu je nejvíce muslimů v Africe a Asii. Podle odborníků se odhaduje, že v nejbližší době budou polovinu obyvatel z Afriky tvořit muslimové. Obecně můžeme prohlásit, že islám nikdy nebyl a nikdy nebude pouhé náboženství. Je to určitý styl života, který zahrnuje určitá pravidla v muslimském chování. Jsou to předpisy, které regulují politické, morální i ekonomické chování jedinců a celých států. Tzv. „Cesta islámu“ vychází z učení proroka Muhammada, které je zaznamenáno v Koránu. Islám je rozdělen na dvě hlavní sekty. Drtivá většina věřících muslimů se hlásí k sunnitům. Pouze deset procent se hlásí k šíitům, kteří se vyskytují v Íránu a Iráku. Není pravdou, že by islámský fundamentalismus znamenal jakousi víru v úplnou pravdu Koránu, protože v tu věří všichni muslimové. Fundamentalismus zde představuje silně prožívanou víru, která zahrnuje islámské názory, jako hlavní pilíře života ve společnosti, politice a v individuálním chování. Fundamentalisté z Islámu chtějí docílit, aby bylo upřednostněno náboženství před politikou státu. Příkladem nám poslouží případ roku 1997. V Afganistánu se síla revolučního fundamentalismu ukázala v režimu Talibanu. Taliban se stal ukazatelem úplně nového pohledu na fundamentalismus.

³¹ RADĚJ, T. Sebevražedný terorismus – kult mučedníka v islámu. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 188-189.

³² MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno : Centrum strategických studií, 2005. s. 247-248.

Zcela odmítal kompromisy, které zahrnovaly myšlenky islámské i neislámské, protože se neshodovaly s jeho světským názorem. Taliban usiloval o likvidaci všech neislámských podplátitelů. Snažil se uplatnit nekompromisní a donucovací ztvárnění „šarii“³³ („šaria = způsob nazírání – pravá cesta v islámu“).³⁴ K ženám se přistupovalo zcela jiným způsobem, byly vyloučeny ze škol a z celkového veřejného života. Cenzura došla do takové míry, že došlo k zákazu jakékoliv hudby. Tento druh fundamentalismu se objevoval v nových džihádistických organizacích, které vznikaly od 90. let. Nejpopulárnější je al-Kajdá, v jejíž čele stál Usama bin Ladin. Tento militantní islamismus představuje terorismus a s nimi spojené sebevražedné útoky, například takové, jako se staly 11. září 2001, nebo bombové útoky v roce 2002, které se odehrály na Bali, jako zcela zákonné či očištné způsoby politického a veřejného boje. Tento pohled na islám poukazuje na fakt, že se nestrání terorismu, ale spíše naopak se vyhýbá mírumilovnosti, úctě a spravedlivému vystupování.³⁵ Hlavním cílem islamismu je vybudování společnosti, která je založená na teokracii, v jejíž pravidle bude islám jediným pravidlem pro politiku a Bůh jediným dokonalým úkazem. Islám se prosazuje prostředky, které mají násilný i nenásilný charakter. Jeden z klíčových úkazů islámské víry je „džihád“ (úsilí). Pro toto slovo je mnoho výkladů. Miroslav Mareš ve své knize uvádí, že existují 4 úrovně, ve kterých se věřící účastní džihádu:

1. „džihád srdcem“ – představuje neustálé vystavování dotyčného hříchům a pokušení, kterému Bůh muslima vystavuje, za účelem prohlubování své víry,
2. „džihád jazykem“ – jedná se o šíření Pravdy a poukazování na zlé věci a činnosti,
3. „džihád rukou“ – týká se především o pomocnou činnost a charitu,
4. „džihád mečem“ – prosazování islámu v různých podobách násilí, buď potlačování bezvěrců v jejich státech, nebo jako obrana vůči cizímu nepříteli.³⁶

Podle HÜBSCHÉ můžeme džihád nazývat také jako „svatá válka“, což znamená, v pojetí islamistů, že jde o velmi násilnickou a brutální krvavou záležitost. U muslimů však neexistuje jen tato předloha. Opakovaně je muslimy (učenci,

³³ HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 1. vyd., Praha : Eurolex Bohemia, 2005. s. 289-292.

³⁴ Šaria [online]. Ostrava : X-WEB publishing. 2006. [cit. 2018-01-20] Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=%C5%A1aria&typ_hledani=prefix>.

³⁵ HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 1. vyd., Praha : Eurolex Bohemia, 2005. s. 292.

³⁶ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno : Centrum strategických studií, 2005. s. 248.

teologové, mullové, věřící), ukazováno na to, že prorok Muhammad má různé formy džihádu. HÜBSCH ve své knize uvádí 3 formy džihádu, jak jej rozděluje korán:

1. malý („*džihád saghir*“) – ochrana projevu svobodného slova, ochrana svého života, nebo společenskou volnost v případě akutní potřeby použít zbraň,
2. střední („*džihád kabir*“) – šíření koránu pomocí slova a písma,
3. velký („*džihád akbar*“) – úsilí spočívající v chování být dobrým člověkem, představuje boj proti špatným věcem a hříšnému jednání.³⁷

Základním kamenem víry je pouze silné přesvědčení a zcela svobodná vůle. *„Islámské porozumění stavu srdce uvádí, že každá forma nátlaku nebo manipulace vyvolává jen pokrytectví. Proto v koránu existují zas a zas verše, v nichž Prorok a ti, kdož mu věřili, nabádali zanechat všeho, co by mohlo být lidmi chápáno jako nátlak. Alláh přitom poukazuje na to, že on sám rovněž zanechal toho, nutit lidi k víře, jakoukoliv už k tomu měl moc. A proto je Prorokovi a věřícím zapovězeno používat nátlak v oblasti víry. Důvod k tomu leží v tajemství pochopit či odmítnout. Toto mu především uzpůsobuje – jak tvrdí islámská filozofie – získat odměnu, tedy růst intelektuálně, morálně a duchovně.“*³⁸

³⁷ HÜBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 65.

³⁸ HÜBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 70-71.

3 PROJEVY SEBEVRAŽEDNÉHO TERORISMU A JEHO FEMINIZACE A INFANTIZACE

Nejzávažnější hrozbou mezi teroristickými taktikami a metodami jsou sebevražedné atentáty nebo-li sebevražedný terorismus. Tento terorismus se většinou vyskytuje na místech, která jsou okupována, kde se vyskytují dlouholeté boje, nebo kde je veliký pocit nenávisti a ukřivdění. Sebevražedný terorismus je charakteristický pro místa s muslimy (Irák, Čečensko, Palestina), ale mohou se vyskytovat i na jiných místech (Kašmír, Indie, Srí Lanka). Cílem teroristů je přesunout válčení na území okupantů např. do Izraele nebo do Ruska. K jejich cílům se hlásí zejména ti lidé, kteří už nemají žádné jiné řešení a východisko. Jsou nabuzeni touhou, která je nutí pomstít smrt svých blízkých. Mezi důležitými motivy těchto teroristů je také vidina dokonalého mučedníka a vidina být velkým hrdinou, kterým se atentátníci mohou stát, pokud svoji oběť vykonají. Může se také jednat o nesouhlas proti absolutní neschopnosti těch, kteří stojí v jejich vedení. Všechna uvedená fakta tvoří velice dobrou půdu pro rozšiřování extremismu a podporují snahu stát se členy teroristických organizací. Sebevražedné útoky nevyžadují žádný náhradní ani únikový plán, což teroristům ušetří spoustu času na předchozím plánování a také tyto útoky jsou finančně nenáročné. Americká výzkumná instituce RAND Corporation přišla s varováním, že právě pro sebevražedné atentáty jsou typická velká čísla mrtvých. Tento počet je asi čtyřikrát větší v porovnání s klasickým terorismem. Palestina prostřednictvím útoků zabije téměř polovinu Izraelských obyvatel v rámci palestinsko-izraelského konfliktu. Institut du Monde arabe (pařížský Ústav arabského světa) varuje, že získání mladých Palestinců je velice zjednodušen tím, že jedna třetina z nich má přání zemřít jako mučedník, další třetina odmítá chodit do školy, protože mají strach, že už se nikdy nevidí se svými rodiči a příbuznými. Obávají se, že už se nebudou moct navrátit domů, protože izraelské útoky mezitím zlikvidují jejich domy a zabijí rodiny.³⁹

Expertky SPECKHARD a AKHMEDOVA, které jsou odbornice zvláště na čečenský sebevražedný terorismus, definovali sebevražedného atentátníka jako „*osobu, jež jedná s cílem zabít umírajíc – bez ohledu na to, zda při akci skutečně zemře, zda jí selže detonační zařízení, i zda je odhalena: za dostatečný důkaz vážnosti úmyslu této osoby zabít umírajíc lze považovat jednak připoutání k detonačnímu zařízení,*

³⁹ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2007. s. 164-165.

oblečení výbušného systému, řízení vozidla naloženého výbušninou, jednak pohyb směrem k cíli.“ Za předpokladu, že se atentátníkovi odpal nepodaří, můžeme o něm rovněž hovořit jako o sebevražedném atentátníkovi. V tomto ohledu je nutné také upozornit i na ty situace, kdy v rámci sebevražedného terorismu se stane atentátníkem nezletilá osoba – dítě, nebo osoba s mentálním postižením. V únoru 2005 se při volbách v Bagdádu odpálil chlapec ve věku dvanácti let s Downovým syndromem. Je velmi těžké tohoto chlapce nazvat sebevražedným teroristou. Uplatňování mentálně postižených osob, dětí a dospívajících a následné školení v pakistánských a afgánských náboženských školách reprezentují nové dílčí články v rozšiřování násilných akcí teroristickými skupinami. Může se jednat o cílené propagandistické jednání určité teroristické skupiny, jejímž cílem je psychické deptání na základě šíření strachu. Pokud je sebevražedným atentátníkem dítě, nazýváme tento stav jako infantizace („zděšnění pachatelů sebevražedných útoků“). Je zřejmé, že šéf Talibanu Baitulláh Mahsúd, vlastní výcvikový tábor, který se nachází v Pakistánu. Zde chystá z malých dětí budoucí atentátníky. Malé děti prý odkoupí od rodin, které jsou chudé, ale ani pro něj není složité ukrást dítě přímo na veřejném prostranství. Následně děti podstupují jakýsi trénink, kde se učí, jak používat zbraně a výbušné systémy. Poté Mashúd některé své „žáky“ prodává dál. O tyto děti mají zájem jiné autority Talibanu. Mezi dětmi, které jsou nazývány „bojovníky džihádu“ jsou velmi mladí chlapci. Většinou okolo jedenácti let. Cena za jedno dítě je v rozmezí 6 – 12 tisíců dolarů (110 – 220 tisíc korun).⁴⁰

3.1 Ženy jako lidské bomby

Sebevražedné atentáty, které jsou provedeny ženami, nazýváme feminizací („početní převaha žen“⁴¹). Základní otázkou je, proč teroristické skupiny používají ženy jako lidské bomby? Aktuálních vysvětlení je několik. Nevinnost, kterou jsou známé ženy a určitý odpor ke zlu, jim poskytuje snadněji se překlenout přes opatření. Dalším vysvětlením je, že rostoucí zapojení žen do teroristických útoků jim umožňuje se prorazit jako „ženy“ v muslimském světě. Také jsou zde využívány, protože z pohledu sebevražedných atentátníků jsou raritou, dosahují větší pozornosti než muži a tím pádem se i rychle šíří poselství od teroristů přes média. Sebevražedné atentátnice

⁴⁰ DANICS, Š. Feminizace a infantizace sebevražedného terorismu. *Bezpečnostné fórum 2010*. 1. vyd. Banská Bystrica, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja Bela, 2010, s. 104-105.

⁴¹ *Feminizace* [online]. Ostrava : X-WEBpublishing. 2006. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=feminizace&typ_hledani=prefix>.

mají více mediální pozornosti oproti mužům. Díky tomu lépe šíří strach mezi lidmi a snadněji dosahují svých teroristických záměrů. Ženy, které jsou schopné se sebeobětovat poukazují na „novou“ metodu teroristických skupin, která rozšiřuje aktuální hrozbu terorismu. Přítomnost žen v sebevražedných útocích je prý důsledkem nemohoucnosti teroristických skupin a úspěšného dalšího postupu protiteroristických opatření a jednotek. Teroristické skupiny využívají také ženy z důvodu určité představy, že veřejnost bude zavrhovat a odsuzovat ženu jako teroristku podstatně méně než muže.

Obecně můžeme prohlásit, že počet teroristických sebevražedných útoků zaviněnými ženami stále narůstá. V dnešní době je každý sedmý sebevražedný útok způsoben ženou. Nyní si uvedeme několik případů sebevražedných atentátnic. Samira Ahmed Jassim z Iráku vyhledala 80 žen, které byli schopni sebevražedných atentátů. 30 žen z nich se již odpálilo. Existují jisté informace o tom, že všechny ženy nechala znásilnit, aby jim pomohla najít cestu k sebevražednému úkolu. Jako dalším příkladem nám poslouží Wafa Idrisová, o které se v Palestině učí děti ve školách. Je nutno zmínit, že tato žena byla pracovnící humanitární organizaci a byla u dění palestinského utrpení. Měla svůj osobní problém – nemohla mít dítě. Její muž se s ní proto rozvedl a jiná žena mu ho porodila. Díky patriarchální společnosti byla zavrhnuta, a tak hledala pomoc v mučednictví. Její jmenovkyně Wafa al-Bisová byla zohavena plynovou bombou při nehodě v kuchyni. Svoji situaci řešila sebeobětováním, neboť se obávala, že se nikdy nebude moct provdat. Jiné ženy se k mučednictví rozhodly, aby se vyhnuly tzv. „vraždě pro čest“, nebo poté, co velmi vážně onemocněly. Je důležité podotknout, že mezi atentátnicemi se vyskytují i specifické ženské motivy k mučednictví. Mezi ně patří pocit závaznosti k rodině, hlavně k mužským příbuzným. Sadžída al-Rišávi z Iráku šla do sebevražedného útoku se svým manželem. Chtěla pomstít svého bratra, který zemřel při americkém náletu. Dále Hanadí Džaradatová z Palestiny usmrtila 21 lidí z arabsko-židovské restaurace poté, co byl zabit její bratr. Nemůžeme říci, že atentátnice nejsou zfanatizované, protože velmi často konají tyto sebevražedné útoky v rozporu se svými ženskými instinkty. Žena v Jordánsku zaútočila na svatební obřad, přestože byla matkou dvou dětí. Také jiná žena vysvětlovala svoji situaci tím, že má doma dvě děti, které nadevše miluje, ale její touha zavděčit se Alláhovi je daleko větší. Byla přesvědčená o tom, že po smrti, kdy se stane mučednicí, se o ni Alláh postará.⁴²

⁴² DANICS, Š. Feminizace a infantizace sebevražedného terorismu. *Bezpečnostné fórum 2010*. 1. vyd. Banská Bystrica, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja Bela, 2010, s. 108-109.

Nelze tvrdit, že maření budoucnosti a strach z ní se bez vyhlídky týká rovnoměrně žen, mužů a dětí, hlavně v muslimské komunitě. Ze zmíněných příkladů je jasné, že na formativním kontextu sebevražedných aktů se také hlavně podílejí struktury, které vytváří sociokulturní normu mučednictví, struktury, jejichž vystupování a chování je podtrženo důkladným vnímáním existenční i existenciální sešlosti, jak duševní, tak tělesnou. Ve špatných lidských obdobích lidé spojují otázku, co se týká jejich soukromé budoucnosti s otázkou duchovní síly a vyvozují nezbytné oběti a nebojácnosti při ničení struktur útlaku.⁴³

3.2 Dekompozice sebevražedného procesu

Sebevražedný terorismus můžeme chápat jako ilegální násilný aktivismus, který může mít hlavně náboženskou, politickou a ideologickou formu. Je zaměřen na obyvatelstvo nebo veřejné objekty. Na základě toho, lze hypoteticky zhotovit kritérium ilegálnosti teroristických aktů a mučednictví podle práva islámského. *„Touto hypotézou je islám přiznána mírumilovnost ve smyslu sebevýpovědi, tj. ve smyslu zákazu útočit na civilisty. Jinými slovy a nadto: islám jako takový není kriminalizován, jeho nositelé nejsou diskriminováni.“*⁴⁴

Můžeme prohlásit, že hovoříme o historických bezprecedentních aktech. Jedinou cestou, jak zjistit nynější nábožensko-právní vědomí jsou fatwy. Fatwy jsou nábožensko-právní nálezy, které jsou publikovány právními odborníky. Existují dva druhy. Prvním jsou fatwy, které zapovídají sebevražedné mise („*harám*“) a druhé jsou ty, jež sebevražedné mise schvalují („*halál*“). *„V duchu hypotézy nezákonnosti sebevražedných teroristických útoků, která koresponduje množině nálezů zakazujících sebevražedné teroristické operace, je možno vymezit oblast dovolení těchto útoků a stanovit tak znaky oné „specifičnosti“, která musí být závazně oprávněná.“* Ve fatwě schvalující sebevražednou teroristickou misi musí být zřetelně uvedeno:

1. *„nábožensko-právní zdůvodnění/dovolení útoku na civilisty a civilní cíle (maqtúl, místo zabíjení),*
2. *oprávnění exekutivní autority (ámir al-qítál, příkazující zabíjení),*

⁴³ DANICS, Š. Feminizace a infantizace sebevražedného terorismu. *Bezpečnostné fórum 2010*. 1. vyd. Banská Bystrica, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja Bela, 2010, s. 109.

⁴⁴ DANICS, Š., TUČEK, L. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy*. 2009. roč. 18, č. 2, s. 64.

3. *oprávnění způsobu (maqtúlbiḥ), neboť pachatel útoku (qátíl, zabíjející) bezpochyby vědomě zabije sebe (qátílnaḥsah, páchá sebevraždu), tj. v procesu sebezáhubného zabíjení se začleňuje do cílové skupiny (maqtúl).* ⁴⁵

Sebevražedné teroristické útoky jako proces sebezáhuby nemůžeme zařadit mezi ekonomickou problematiku, jelikož jistota útočnickovo úmrtí má nulový zisk na straně útočníka. DANICS uvádí, že dekompozice sebevražedných útoků zahrnuje 3 prvky:

1. *„osobnost pachatele,*
2. *teroristickou organizaci,*
3. *společenský rámec jejich působnosti.“*

Z jakého důvodu lidé souhlasí s tím, že se sebeobětují? Proč některé organizace tyto sebevražedné útoky podporují, a proč jsou sebevražední teroristé uctíváni některými společnostmi? Jsou nám známi 3 úrovně bádání:

1. *„individuální – zkoumá se kombinace osobních, rodinných komunitních, psychologických, sociologických, politických, ekonomických, nacionalistických, náboženských motivací, které vzájemně ovlivňují volbu stát se mučedníkem,*
2. *organizační - zkoumají se záměry těch organizací, jež volí sebevražedný terorismus jako taktiku dosažení záměrů, jakož i politické okolnosti angažmá organizací, případně konkurence organizací s podobnými záměry,*
3. *společenské – zkoumají: sociální dynamiky, které umožňují organizacím přístup k připraveným zásobám rekrutů a dané společenské kontexty“.* ⁴⁶

Expertí poukazují na fakt, že je dosti úzká spojitost mezi náboženstvím a terorismem. Tyto dva uvedené fenomény mají k sobě velmi blízko, jelikož historie náboženství má svoji násilnou stránku. Na opačné straně teroristické mise mají zase své specifické aspekty, protože jejich snahou je napodobit náboženské rituály. Musíme podotknout, že oběti terorismu se nestávají cílem z důvodu aktuální hrozby

⁴⁵ DANICS, Š., TUČEK, L. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy*. 2009. roč. 18, č. 2, s. 64-65.

⁴⁶ DANICS, Š. Feminizace a infantizace sebevražedného terorismu. *Bezpečnostné fórum 2010*. 1. vyd. Banská Bystrica, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja Bela, 2010, s. 106-107.

pro útočníka, ale ukazují se určité symboly, které představují zvláštní roli v aktivistickém a specifickém vnímání světa. Krvavé divadlo, které se odehrává na veřejnosti, nám představuje násilí. Takto přinutí veřejnost, ať byla svědkem události nebo nebyla, aby tento druh aktivistického chování světa přijali. „*Jenom prý smrtonosný věřící, který je schopný pro víru zabít a umírat, může být moderní společností brán vážně.*“ Pokud se stane, že začneme pochybovat o mírumilovnosti ve světě na základě těchto násilných případů, znamená to, že byl účel tohoto krvavého divadla naplněn. Měli bychom také dodat, že ke každému krvavému představení je velmi precizně vybíráno jeviště, tj. místo (např. dvojice věží v USA – Světové obchodní centrum - jako státní ekonomický symbol). Také se může jednat o symboliku času, kdy je určitý datum velmi důležitý pro členy určité organizace. Lze prohlásit, že teroristické kruté násilí se stává jakýmsi „jazykem upoutání pozornosti“, protože nebýt těchto „vzkazů“, tak by vlastně terorismus vůbec neexistoval. Teroristický útok je charakteristický právě tím, že šíří hrůzu, strach a děs. Nejenom u přímých svědků, ale také i u těch, kteří se o něm dozví přes sdělovací prostředky a hlavně média. „*Teroristický útok bez vyděšených svědků – pouze nesmyslné představení bez diváků.*“⁴⁷

3.3 Přehled aktuálních největších sebevražedných útoků v Evropě

- 29. března 2010 Rusko – V centru Moskvy se odpálily dvě sebevražedné atentátnice ve stanicích metra Lubjanka a Parku kultury v centru Moskvy. Svým útokem zabily 40 lidí a 65 osob bylo zraněno. Atentátnice pocházely z Čečenska.⁴⁸
- 10. října 2015 Turecko – Dva sebevražedné atentáty se odehrály v Ankaře před začátkem mírového pochodu pořádaného levicovými a kurdskými aktivisty, kteří chtěli protestovat proti násilným aktům mezi tureckou armádou a kurdskými separatisty. Atentáty si vyžádaly 102 životů a 500 osob bylo zraněno.⁴⁹

⁴⁷ DANICS, Š., TUČEK, L. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy*. 2009. roč. 18, č. 2, s. 60.

⁴⁸ *Největší teroristické útoky v Evropě po roce 2000* [online]. Praha : aktualne.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/teroristicke-utoky-v-evrope-po-roce-2000/r~00a5aa6af2fc11e591da0025900fea04/?redirected=1521548822>>.

⁴⁹ *Největší teroristické útoky v Evropě od roku 2000* [online]. Praha : securitymagazin.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.securitymagazin.cz/zpravy/nejvetsi-teroristicke-utoky-v-evrope-od-roku-2000-1404051680.html>>.

- 13. listopadu 2015 Francie – Celkem 4 sebevražedné bombové útoky a šest útoků střelnými zbraněmi uskutečnil neznámý počet teroristů, kteří byli napojeni na Islámský stát. Tato událost se stala v Paříži, kde celkem zahynulo 130 osob a 352 jich bylo zraněno. Největší množství obětí si vyžádal střelecký útok v klubu Bataclan.⁵⁰
- 22. března 2016 Belgie – V Bruselu se odehrály dva sebevražedné útoky. Prvním byl výbuch na letišti Zaventen, při kterém zemřelo 16 lidí. Druhým byla exploze v metru, která měla také 16 obětí. Dohromady bylo zraněno 340 osob. Tento útok provedli Belgičané arabského původu z hnutí Islámský stát.⁵¹
- 28. června 2016 Turecko – Na Atatürkově letišti zaútočili 3 sebevražední atentátníci. Při útoku zemřelo 45 osob a 240 bylo zraněno. Dle tureckých úřadů stál za atentátem Islámský stát. Atentátníci pocházeli ze zemí bývalého Sovětského svazu.⁵²
- 22. května 2017 Británie – Teroristický útok ve foyeru haly v Manchesteru po ukončení koncertu americké zpěvačky Ariany Grandeové. Při tomto útoku zemřelo 22 osob a 116 jich bylo zraněno. Útočil sebevražedný atentátník Salman Abedi – Brit libyjského původu.⁵³

⁵⁰ *Největší teroristické útoky v Evropě po roce 2000* [online]. Praha : aktualne.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/teroristicke-utoky-v-evrope-po-roce-2000/r~00a5aa6af2fc11e591da0025900fea04/?redirected=1521548822>>.

⁵¹ *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě* [online]. Praha : iRozhlas.cz, 2017, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per>.

⁵² *Největší teroristické útoky v Evropě od roku 2000* [online]. Praha : securitymagazin.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.securitymagazin.cz/zpravy/nejvetsi-teroristicke-utoky-v-evrope-od-roku-2000-1404051680.html>>.

⁵³ *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě* [online]. Praha : iRozhlas.cz, 2017, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per>.

4 PROTITERORISTICKÁ A DERADIKALIZAČNÍ OPATŘENÍ

Dnes je terorismus ovládán několika různými aspekty, které v posledních letech s sebou přináší stále více znepokojujících důsledků. Znovu se objevil nábožensky motivovaný terorismus a terorismus sponzorovaný některými státy na počátku 80. let. To vyvolalo hluboké změny v povaze, motivacích a schopnostech teroristů, kteří se stále vyvíjejí a vynalézají nové techniky útoku. Vznik profesionální subkultury teroristických „zabijáků“ ve spojení s nárůstem počtu takzvaných „amatérských“ teroristů v 90. letech pokračoval v tomto procesu a vytvořili z terorismu více propracovanější a nebezpečnější jev.⁵⁴ Bojovat proti terorismu, který je rozšířen po celém světě, vyžaduje mezinárodní spolupráci. Postupem času došlo k velmi velkému počtu dohod, které měly mezistátní charakter. Dohody se snažily vymezit jasnou formu strategie boje proti teroristickým útokům a misím na vládní úrovni. Zkostnatělé vlády ale velmi často upřednostňují ochranu svých zájmů před fungující mezinárodní spoluprací. Lze prohlásit, že neúčinnějším způsobem v boji proti terorismu jsou každodenní činnosti, mezi které patří věcná informovanost mezi policií a mediálními službami.

První pokusy, kdy se lidstvo pokoušelo o likvidaci terorismu, se objevily ve 30. letech 20. století. V roce 1937 Společnost národů, která byla předchůdcem OSN, navrhla dvě dohody. První zavrhovala teroristické aktivity, které obsahovaly úklady o život hlav států nebo jejich rodinných příbuzných a jiných vládních osob. Tato první dohoda také zapovídala jednání mezinárodního terorismu, která zahrnovala újmu na zdraví lidí nebo poškozování majetku, spáchané osobami určitého státu proti jinému státu. Druhá dohoda byla ustavujícím dokumentem Mezinárodního trestního soudu a nesla právní výklad, který se týkal teroristických činů. Obě dohody však měly velmi malý vliv – byly schváleny před 2. světovou válkou pouze třinácti státy. Ve 40. a 50. letech navázala nově založená OSN na teorii Společnosti národů. Všeobecná deklarace lidských práv OSN, mimo to, že zajistila právo na život, osobní svobodu a bezpečnost, říká, že „*nikdo nesmí být vystaven mučení nebo jinému krutému, nelidskému nebo ponižujícímu nakládání nebo trestu*“. Úmluva OSN o prevenci a trestu zločinů genocidy zapovídá cílené útoky na členy rasových, národních, etnických nebo

⁵⁴ HOFFMAN, B. *Terrorismus Der unerklärte Krieg : Neue Gefahren politischer Gewalt*. Germany : S. Fisher Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 2001. s. 248.

náboženských skupin a organizací, jejich následné zabíjení, úmyslné způsobení vážných tělesných zranění nebo velikého psychického utrpení. Toto se ve své podstatě shoduje s výslovným zákazem terorismu, jak v případě, že je jeden pachatel, nebo skupina. Mimo to Deklarace OSN o principech mezinárodního práva nabádá státy ke zřeknutí se „organizování, pomoci nebo účasti v občanských střetech nebo teroristických činech v jiných státech“. Co se týká vztahu k problematice politicky motivovaného násilí, tak se zde ukrývá rozhodující význam určité dvojznačnosti. Zmíněná Deklarace principů mezinárodního práva určuje všem státům jejich povinnosti „podporovat... uskutečňování principu sebeurčení ... aby se urychlilo ukončení kolonialismu ...“ a také, že „každý stát je povinen zdržet se všech násilných akcí, které zbavují lid ... jeho práva na sebeurčení“. Deklarace dále říká: „Ve svém boji proti útlaku nebo odporu proti němu, při prosazování svého práva na sebeurčení je tento lid oprávněn vyhledávat a získávat podporu.“ Mnoho lidí zastává názor, že zmíněná ustanovení naznačují, že OSN bere za opodstatněný každý boj, který má charakter svobody národa a současně potvrzuje mezinárodní podporu takovému snažení. Tento názor staví OSN do velmi obtížné situace.⁵⁵

V Evropě se v posledních letech ukazují kladné důkazy toho, že dvoustranná spolupráce v problematice bezpečnosti úspěšně rozvíjí v místech, které byly v minulém desetiletí těžce zasaženy terorismem. Příkladem nám poslouží mezinárodní spolupráce Francie a Španělska v boji proti baskickým nacionalistům (ETA). Je nutné podotknout, že Francie začala spolupracovat, až v té chvíli, kdy terorismus začal pronikat i na jejich území. Díky této kooperaci se zmiňovaná síť ve Francii rozpadla.

Největšího posunu v mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu mezi demokratickými státy se dosáhlo v oblasti policejních a mediálních služeb. Evropské společenství (ES) v roce 1976 založilo organizaci TREVI („zkratka pro vnitřní terorismus, radikalismus, extremismus a násilí“). Organizace sloužila k výměně informací a uvedení do vzájemného souladu úsilí Evropského společenství, které bylo zaměřeno proti zločinu a především terorismu. V 90. letech byl zaznamenán nárůst teroristické aktivity mezinárodního charakteru. Terorismus v té době měly na svědomí skupiny, které byly stimulovány náboženským fanatismem a také různé mafiánské organizace. Teroristé Hámasu při několika misích v první polovině roku 1996 způsobili

⁵⁵ WILKINSON, P. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 513-514.

pozastavení blízkovýchodního mírového procesu právě sebevražedným terorismem. Od roku 1996 bylo jasné, že kvalita mezinárodní spolupráce, která bojovala proti terorismu, je zcela nedostatečná. Přinucení ke zlepšení toho stavu způsobil až nárůst teroristických útoků.⁵⁶

Experti na protiteroristické akce mají snahu připravit své spojence na možný budoucí boj s teroristy. Západní svět zaútočí, až v té chvíli, kdy bude mít jistotu efektivního zasáhnutí. Válka bude mít různé úrovně:

1. „*zpravodajská a policejní*“ – posílí se zpravodajské služby uvnitř i vně země a využijí toho, že nemusí dodržovat všechny zákony jednotlivých států,
2. „*ekonomická*“ – ekonomičtí experti, kteří chrání bezpečnost země, budou mít zde výrazný podíl, bude zde neviditelná ekonomická válka vedená proti režimům, které podporují teroristické organizace, lze proti nim uvalit embargo,
3. „*diplomatická a politická*“ – diplomaté jsou velmi důležitým prvkem v boji proti terorismu, jelikož se od nich očekává, že přesvědčí co největší množství zemí podporujících terorismus na stranu bojujících proti terorismu,
4. „*mediálně-ideologická*“ – svoji roli budou mít i média v diplomatickém nebo vojenském boji.⁵⁷

V obecné rovině lze prohlásit, že datum 11. září 2001 po útocích na Obchodní světové centrum a Pentagon v USA, představuje důležitý mezník v nazírání mezinárodního společenství na terorismus, jeho cíle a na velkou nebezpečnost, kterou s sebou tento fenomén nese. Díky tomu se mění i názory na působivost aplikace nynějšího systému války s terorismem. Dle PIKNY má mezinárodní systém, který se zaměřuje na válku proti terorismu, dvě úrovně:

1. „*institucionální*“ – skládá se ze speciálních výborů, komisí a pracovních skupin (např. Rada Evropy pro boj s terorismem, pracovní skupiny Evropské unie),

⁵⁶ WILKINSON, P. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 516-517.

⁵⁷ WILKINSON, P. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 518-519.

2. „právní“ – skládá se ze souhrnu právních norem mezinárodního práva veřejného, které nesou obsah z protiteroristických a jiných mezinárodních úmluv, důležitých pro boj s teroristy.⁵⁸

Je důležité, pokud se má země bránit mezinárodnímu terorismu, musí sama neprodleně jednat. Měla by použít aktuálních právních a kontrolních prostředků. Také by měla využít i legislativních možností, které jí stát nabízí. Jsou to ty možnosti, jež jsou aplikovatelné na mimořádné situace. Tato omezení se v nedobrému smyslu projeví na základních právech, které mimo jiné mohou částečně kompenzovat aktuální právní „výhodu“ útočníka těch nejzávažnějších trestných činů propojených s mezinárodním terorismem. „*Jedná se hlavně o otázky procesních práv podezřelých/obviněných osob z terorismu a v neposlední řadě i záležitost přiznání větších pravomocí pro policii a zpravodajské služby.*“ Při srovnání terorismu ze 70. let (Itálie, SRN, Řecko) se současným terorismem (Irská republikánská armáda - IRA, ETA), je mezinárodní terorismus v provedení al-Kajdá mnohem větší problém, který je pro lidstvo nový. Ať už jeho velikým ohrožením, nebo pocit strachu a nejistoty, který kolem sebe šíří. Představuje obrovskou obavu z útoků, které jsou nevyzpytatelné.⁵⁹ Dle HÜBSCHÉ by naopak proti terorismu měla být postavena protiváha. Uvádí, že by se měly odhalit kruté následky, jež nastanou, pokud je člověk oddáván duševnímu majetku, z něhož vyplývá teroristické jednání. „*Proti brutalitě teroristických konceptů musí být stavěna lidskost a krása humánnějších, jasnějších a etnický bohatších konceptů.*“⁶⁰

Pravomoci zpravodajských služeb k eliminaci terorismu

Lze prohlásit, že zpravodajské služby jsou jedním z mnoha způsobů, jak bojovat proti terorismu. Jsou to právě bezpečnostní zpravodajské služby, které jsou službami ve svém vlastním státu. Na základě toho vystupují v právním rámci konkrétního státu. Ve světě máme několik případů, z nichž nejznámější je FBI, kdy bezpečnostní služba má právo zatknout a provádět vyšetřování – v našem případě hlavně u terorismu. Ve většině demokratických států, tedy i v ČR, jsou funkce bezpečnostních

⁵⁸ PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie : právní náhled*. 1. vyd., Praha : Linde Praha, 2006. s. 21-23.

⁵⁹ PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie : právní náhled*. 1. vyd., Praha : Linde Praha, 2006. s. 21-23.

⁶⁰ HÜBSCH, H. *Fanatictí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 45.

zpravodajských služeb oddělené od policie. Úkolem těchto zpravodajských služeb je sbírat a poté vyhodnocovat údaje o hrozbách veřejnosti a státu. Dále je však na politickém systému, jak s těmito údaji naloží. Ačkoli kompetence zpravodajských služeb jsou často prezentovány v souvislosti s mezinárodním terorismem, konkrétní zákony se věnují zpravodajským službám podstatně méně. Diskuze o oprávnění zpravodajských služeb ke sbírání informací o občanech je v demokratickém státě velmi choulostivé a záleží na okolnostech dané situace, zda zvítězí bezpečnost nad ochranou soukromí. Obecně můžeme říci, že zpravodajské služby představují pro širokou veřejnost cosi pochybného, až skoro nebezpečného. Dostupnost informací státních i nestátních aktivních účastníků spadá pod další důležitou část činností zpravodajských služeb. Mezi klíčový způsob zpravodajské činnosti je mechanické zjišťování informačních systémů a databází, které mají za cíl odkrýt podezřelé kontexty, jež by jinak lidská pozornost nezaregistrovala. Jedná se o preventivní způsob, který napomáhá omezit výskyt terorismu. Pro správné fungování je pro zpravodajské služby nutná spolupráce s policií, jelikož není v jejich kompetenci mít takové pravomoci, jako právě mají specializované policejní složky. Je zřejmé, že zpravodajské služby nemají možnost, v případě mezinárodního terorismu, tento problém sami vyřešit. Pro úspěšnou detekci a odhalení příprav teroristického útoku bude potřeba v určitý moment zapojit policii, která přistoupí k obvyklému vyšetřování směřujícímu k obvinění z faktické trestné činnosti. V ČR zatím nemají orgány činné v trestním řízení zkušenosti s postihováním trestných činů, které jsou spjaty s terorismem. „*Jelikož je judikatura Ústavního soudu významnou částí právního řádu ČR, podobné případy mohou pomoci vyjasnit nesrovnalosti a stanovit jasná pravidla, která vytvoří základ pro společný postup zpravodajských služeb, policie, státního zastupitelství i soudů.*“⁶¹

4.1 Protiteroristické nástroje EU

Bezpečnost Evropské unie je aktuální s ohledem na nebezpečný vývoj zvláště po 11. září 2001. Toto se odrazilo také i v politicko-bezpečnostní situaci v Evropě, kdy poukážeme na teroristickou činnost v Londýně a Madridu. Jsou to problémy s mezinárodním terorismem, se kterými si svět nedokáže poradit. Možnosti jeho řešení se hledají spíše okrajově a to dvěma přístupy – USA a Evropské unie. Další faktor, který ohrožuje bezpečnost Evropské unie, se nazývá „*přeshraniční organizovaný*

⁶¹ ZETOCHA, K. Mezinárodní terorismus a efektivní fungování zpravodajských služeb. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 110-112.

zločin“. K této problematice přijala Unie nástroje, které by měly problém co nejvíce eliminovat. Jedná se o institucionální a právní nástroje, jimiž jsou Europol, Eurojust, evropský zatýkací rozkaz, Průmská smlouva a jiné, které poukazují na tolik důležité vylepšení spolupráce justičních a policejních orgánů v trestních záležitostech. Obecně se přepokládá, že aktuální nedostačující vývojový trend bezpečnostní situace se bude stupňovat a to na všech úrovních – od národní až po celosvětovou. Vedlejším jevem zde bude i do budoucna určitá bezmocnost, nejednotnost v politickém plánování, ale i různé politická chybná rozhodnutí a snaha vyhnout se zodpovědnosti při pokusech o hledání východiska z tohoto stavu a hlavně v přijímaných konkrétních opatřeních. Obecně se dá říci, že došlo a stále dochází ke zhoršování bezpečnostní situace ve světě oproti původnímu očekávání po skončení studené války kolem roku 1990. Na základě bezpečnostních analýz, které zkoumají jistý vývoj bezpečnosti, je možné soudit, že po ukončení studené války svět nezačal být více bezpečnější – naopak. Dle politologů můžeme aktuální bezpečnostní situaci po celém světě vystihnout následujícími třemi znaky:

1. vytvoření průchodu původního bipolárního světa po roce 1989 sice poukazuje na minimalizaci výskytu globálního celosvětového konfliktu,
2. avšak z pohledu celosvětového měřítka je tato hrozba vystředána závažnými jevy, jako jsou: **asymetrický konflikt** – státu a nestátního aktéra, kterým je hlavně terorismus na mezinárodní úrovni typu al-Káida, dále **konflikty regionální** – zahrnují náboženské násilí a boje s hlavním představitelem radikálním islamismem, posledním druhem nebezpečí je tzv. „**proliferace**“ (šíření zbraní hromadného ničení) – tyto zbraně by mohly používat i některé státy, přes které se k nim teroristé snadno dostanou,
3. v neposlední řadě zde vniká zdokonalování internacionalizace organizovaného zločinu, jeho rozmanitost roste i vazba na terorismus – přes drogy nebo opatřování zbraní.⁶²

PIKNA poznamenává, že problematika mezinárodního terorismu jako by nevědomě zatlačovala do pozadí nebezpečí, které je způsobeno organizovaným zločinem v jeho nejzávažnějších formách. Na tyto nové globální problémy musí zpětně

⁶² PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 349-351.

působit každý jednotlivý stát, ale i celý svět jako komplex. Jednak z pohledu kooperace bezpečnostních složek, které zahrnují zpravodajské služby a v krajní potřebě i zásahem ozbrojených sil. S přihlédnutím ke konstatování, že hrozba mezinárodního ozbrojeného konfliktu se v budoucím výhledu ukazuje jako méně pravděpodobná, za nejpodstatnější hrozby s dopadem na bezpečí EU, jsou považovány následující body:

- a) „*terorismus*“ – jedná se hlavně o islamistický terorismus, problémy se také vyskytují, pokud jde o terorismus ideologický či nacionální,
- b) „*islámský stát*“ – novou formou boje islamistického terorismu je pozvolný přestup od klasických teroristických typů boje na „vojskově-armádní“ způsob vedení války, příkladem je tzv. islámský stát v Sýrii a Iráku, kdy se stáhly americké armády s cílem ovládnutí země a vytvořit stát,
- c) „*proliferace*“ – šíření zbraní hromadného ničení ve smyslu snah o ovládnutí technologií, které je vyrábí, nebo šíření nelegálního obchodu jejich významných součástí,
- d) „*regionální konflikty*“ – tyto konflikty často způsobují migraci, extremismus, terorismus a zhroucení státních struktur
- e) „*zhroucení (rozpad) států*“ – obnáší růst zločinu, podplácení, ale také za zhroucení nese vinu terorismus,
- f) „*organizovaný zločin*“ – jedná se o nelegální obchodování s drogami či zbraněmi, obchodování s lidmi, padělání peněz a také cílené napojení na teroristické organizace,
- g) „*nelegální přistěhovalectví*“ – zde se řeší demografická sporná otázka, která se týká Evropy, resp. Evropské unie, mezi rizika jsou zde zařazovány nežádoucí události, jako jsou epidemie a pandemie, ale také živelné a ekologické pohromy.⁶³

Spolupráce v politické – bezpečnostní sféře v rámci EU byla poprvé v roce 1993 institucionalizována až Maastrichtskou smlouvou o EU, která vytvořila a aplikovala tzv. třípilířovou strukturu EU. Tato struktura zakotvila dva mezivládní pilíře: zahraniční a bezpečnostní politiku a vzájemnou spolupráci, co se týká justice a vnitřních záležitostí

⁶³ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 349-351.

státu.⁶⁴ Do rámce třetího pilíře byla formálně zainteresována činnost TREVI a její organizační konstrukce. „*Skupina TREVI byla ustavena na britský návrh rozhodnutím Evropské rady v prosinci 1975.*“ TREVI se skládala ze 4 pracovních oddílů, přičemž 1. oddíl se zabýval terorismem, 2. oddíl proškolením a výměnou důležitých informací, které se týkaly právních záležitostí a bezpečnosti. Předposlední oddíl měl na starosti boj s organizovaným zločinem a obchodování s narkotiky. Později v roce 1989 vznikl poslední oddíl, který se zabýval problémem s likvidací hraniční kontroly mezi členskými státy ve spojení se zavedením schengenského systému. Mechanismus TREVI obsahoval neformální spolupráci na úrovni příslušných ministrů, úředníků na vysoké pozici a pracovních organizací. Spolupráce však neměla smluvní základ a měla neformální povahu. Na základě toho, že výsledky spolupráce byly ve většině případů tajné, nebyla zde možnost kontroly a to ani ze strany Evropského parlamentu.⁶⁵

Řešení otázky bezpečnosti EU se dostala do popředí zejména po teroristických útocích v USA, Londýně a Madridu. Od Unie se očekává působivější společný přístup hlavně k řešení migrace, pašování osob a nedovolené obchodování s nimi, terorismu a organizovaného zločinu a k opatření, které by tyto jevy do budoucna eliminovaly. Zároveň se kvituje na základní práva a svobody, které budou respektovány.⁶⁶ Dle PIKNA můžeme protiteroristická opatření a jejich zakotvení v evropském právu rozdělit do čtyř období:

1. „*před vstupem Smlouvy o EU v platnost v roce 1993,*
2. *po vstupu Smlouvy EU v platnost,*
3. *po teroristických útocích v USA 11. září 2001,*
4. *po teroristických útocích v Madridu (Londýně).*“⁶⁷

EU uvedla v platnost řadu nástrojů pro boj s mezinárodním terorismem. Tyto nástroje mají za úkol růst spolupráce v rámci Unie a rovněž její připravenost a akceschopnost při nasazení.

⁶⁴ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 349-351.

⁶⁵ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 150.

⁶⁶ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy*. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 391.

⁶⁷ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy*. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 395.

Politické nástroje Unie můžeme rozdělovat:

- a) „politické nástroje – komplexní, specifické (včetně civilní ochrany),
- b) právní nástroje – Europol, Eurojust, evropský zatýkací rozkaz atd.“⁶⁸

Dále sem rovněž patří opatření pro eliminaci praní špinavých peněz, opatření k určení teroristických skupin a teroristů a pomocné právní nástroje v oblasti civilní ochrany.⁶⁹

4.2 Protiteroristická politika ČR

Terorismus je vedle organizované kriminality a hospodářských nebo ekologických rizik jednou z nejzávažnějších bezpečnostních hrozeb v dnešním světě. Tato situace postihuje i Českou republiku. Aktuální projev je ve zhoršené mezinárodně-bezpečnostní situaci, která je zde od 11. září 2001. Od té doby tato situace postupně graduje konkrétními událostmi na celé řadě míst planety. Bohužel se jedná o takové polohy, které nejsou od České republiky příliš vzdáleny. Ačkoli se Česká republika zatím nestala dějištěm žádného útoku, který bychom mohli označit jako teroristický útok klasického charakteru, hrozba, že taková událost nastane, je stále aktuální a je potřeba, aby se na ní nezapomínalo. ČR ze strany mezinárodního terorismu je řazena mezi země, které jsou aktivně zapojeny do nynějšího průběhu celosvětového protiteroristického úsilí. Tím, že se ČR aktivně zapojuje do tohoto dění, stává se z ní na druhé straně potencionální terč. V dnešní době největší riziko z pohledu terorismu je fakt, že ČR funguje jako tranzitní místo, ale také jako oblast, která poslouží ke krátkodobému pobytu osob důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace a skupiny. Několik desítek osob bylo od roku 2001 zadrženo a odsouzeno, jelikož byly podezřelé ze spáchání teroristických útoků. Tyto osoby získaly víza ČR, respektive použily ČR jako přechodné místo do okolních zemí, kde se zapojily do páchaní trestné a nezákonné činnosti. Tato zjištěná fakta jsou důvodem dalšího řešení rozpracování na území ČR a to i v rámci mezinárodní spolupráce a domluvy. Další vážnou hrozbou je i v pohledu do budoucna možné radikalizace čistě „domácích“ extremistických hnutí ve všech formách nesnášenlivosti a extremismu, které se stupňují do projevů terorismu. Do této hrozby také lze zařadit možnost seberadikalizace

⁶⁸ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy*. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 397.

⁶⁹ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy*. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 407.

jednotlivých osob, bez „formálních“ vazeb na extremistické či teroristické organizace. Na základě těchto zdůvodnění se musí ČR neustále připravovat na možnost konfrontace s terorismem.⁷⁰

Rekapitulací výsledků, které byly doposud získány a dalších nových navrhovaných opatření, se zabývají kompetentní vládní dokumenty. V dnešní době tuto problematiku řeší zejména Strategie České republiky pro boj proti terorismu, která se během let postupně aktualizuje.⁷¹

Mezi základní předpoklady pro úspěšný boj proti terorismu je, aby bezpečnostní složky dokázaly včas opatřit důležité informace o plánech a činnostech teroristických skupin, a aby tyto složky dokázaly rychle spolupracovat při výměně informací zejména s policejními a zpravodajskými složkami, jak doma, tak i v zahraničí. Zpravodajské i policejní složky ČR jsou zapojeny do přímé mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. Bezpečnostní složky v celém procesu mají zejména preventivní roli. Jejich cílem je, aby všechny případné teroristické útoky byly odhaleny na počátku plánování. Spolupráce mezi policejními a zpravodajskými službami je velice synchronizovaná. Obě složky se vzájemně doplňují. Významným orgánem v oblasti výměny informací v rámci boje proti terorismu je Společná zpravodajská skupina. „*Jedná se o trvalé pracovní těleso Výboru pro zpravodajskou činnost (jeden z výborů Bezpečnostní rady států). Členy Skupiny jsou zástupci Úřadu vlády, zpravodajských služeb České republiky, Ministerstva vnitra, Policie České republiky a Ministerstva zahraničních věcí.*“⁷²

„*Na základě usnesení vlády č. 1060 ze dne 13. září 2006 ke koordinaci činnosti zpravodajských služeb České republiky při vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost České republiky se zvláštním zaměřením na boj proti terorismu byla jako koordinační místo pro soustředování a vyhodnocování informací zabezpečovaných zpravodajskými službami České republiky souvisejících s terorismem určena Bezpečnostní informační služba.*“ Tato služba byla pověřena informace vyhodnocovat

⁷⁰ KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 116-117.

⁷¹ KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 116-117.

⁷² KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 118.

a následné výsledky předkládat předsedovi vlády. Dalším „významným krokem v této oblasti bylo zřízení Národního kontaktního bodu pro terorismus při Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, který zahájil činnost 30. března 2009. Od 1. července 2009 pracoviště funguje v nepřetržitém režimu.“ V obecné rovině lze říci, že aktuální situaci nelze považovat za uspokojivou a to z několika důvodů: „nejedná se o permanentní tělesa; informace, které se v jejich rámci prezentují, nejsou zdaleka komplexní, ale výběrové; nedochází zde ke společné analýze informací ani ke společné formulaci koncepcí a plánů budoucí činnosti; nejedná se o a priori proaktivní platformy; informační toky jsou někdy pouze jednosměrné; aspekt soupeření v určitých případech převažuje nad snahou o spolupráci mezi jednotlivými zapojenými institucemi“. Pro současný stav je proto důležité zefektivnit další začlenění zpravodajské služby ČR do činnosti spolupráce a výměny informací s Policií ČR. Do budoucna je třeba usilovat o vytvoření modelu, který by do své aktivity zapojoval i jiné významné subjekty státu, např. Armádu ČR, Celní správu nebo také Hasičský záchranný sbor ČR. Velmi důležitá je v tomto smyslu snaha o následující zlepšení mezinárodní činnosti a výměny informací, které souvisejí s bojem proti terorismu. Dle KRULÍKA by bylo nejlepším řešením vytvoření jednotného komunikačního kanálu, který by měl odstranit situace nejednotné komunikace mezi ČR a vybranými zeměmi.⁷³

V souvislosti s bojem proti terorismu je třeba řešit otázku boje proti jeho financování. Konkrétně se jedná o boj proti trestné činnosti, která zahrnuje financování terorismu. Je důležité řešit zjednodušení systému pro získávání určitých a potřebných dat z bankovního sektoru. Bezpečnostní sbory jsou v dnešní době nuceny oslovovat jednotlivé banky, aby zjistily, zda je konkrétní osoba zapojena do finančních transakcí v ČR. V obecné rovině lze říci, že tato metoda není příliš efektivní, protože je velmi zdoluhavá a nese s sebou velké riziko zmaření a prozrazení vyšetřování. Nynější systém lze také charakterizovat nepřiměřeným oběhem osobních informací k zájmové osobě. Jelikož počet transakcí a využívání bankovních účtů roste, je třeba zkvalitnit opatření ČR v problematice boje proti financování terorismu. Jedná se o činnosti, které by měly vést k zefektivnění dotazů a odpovědí z nebo do finančního sektoru pro potřeby příslušných státních orgánů, mezi které patří také Policie ČR a zpravodajské služby.

⁷³ KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 118-119.

Na tuto výše uvedenou problematiku navazuje boj proti kybernetickým hrozbám. Kybernetické hrozby se vyskytují po celém světě a bohužel ČR patří mezi země, kterým se nevyhýbají bezpečnostní problémy v kybernetickém prostoru. Zatím se jedná zejména o zneužití internetového bankovníctví, ale nelze s jistotou tvrdit, že bychom mohli do budoucna vyloučit mnohem závažnější a politicky motivované útoky. Je potřeba být na tuto záležitost připraveni a počítat s určitou hrozbou. Útoky by mohly způsobit velkou škodu také oslabit důvěru v koncept e-governmentu. Policie ČR je zaneprázdněna běžnými hrozbami (šíření nedovolené pornografie, extremistická hnutí a propagandy atd.). Dle KRULÍKA chybí policejním kapacitám lidské a technické rezervy, které by jim mohly pomoci sledovat aktuální trendy, provádět výzkumy nebo jiné aktivní činnosti v kybernetickém prostoru. Z tohoto důvodu je důležité, aby se rozvíjela komplexní činnost v boji proti kybernetickým hrozbám. Je zřejmé, že do této oblasti je třeba zainvestovat. *„Boj proti kybernetickým hrozbám byl jednou ze stěžejních třetipilířových priorit České republiky během jejího předsedání orgánům Evropské unie v první polovině roku 2009.“* Dlouhou dobu se nedařilo stanovit, který resort je pověřen výkonem odpovědným za otázky kybernetické bezpečnosti. V dnešní době má na starosti koordinaci dalšího úsilí Ministerstvo vnitra. Kompetenční nevyjasněnost komplikuje i zapojení ČR do cvičení mezinárodního charakteru, které jsou věnovány problematice informační bezpečnosti. Cílem cvičení je komunikace mezi ústředními institucemi, které jsou odpovědné za řešení kybernetické bezpečnosti v jednotlivých zemích. Takovou instituci ČR postrádá.⁷⁴

4.2.1 Ochrana měkkých cílů

Termín „měkké cíle“ není v žádných zdrojích přesně definován. Bezpečnostní komunita používá toto označení pro pojmenování *„míst s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům, která jsou pro tuto svou charakteristiku vybírána jako cíl takovýchto útoků, typicky útoků teroristických.“* Tím se liší měkké cíle od tvrdých, pod kterými jsou cíle dobře chráněné a střežené.⁷⁵

⁷⁴ KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 124-125.

⁷⁵ *Základy ochrany měkkých cílů - metodika*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2016, [cit. 2018-03-22]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>>
Základy ochrany měkkých cílů.pdf, s. 5-6.

Mezi měkké cíle lze zařadit:

- „školská zařízení, koleje, menzy, knihovny,
- církevní památky a místa určená k uctívání,
- nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy,
- kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra,
- shromáždění, průvody, demonstrace,
- bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely,
- parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie,
- sportovní haly a stadióny,
- významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály,
- nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení,
- veřejná shromáždění, průvody, poutě - kulturní, sportovní, náboženské a další akce,
- komunitní centra.⁷⁶

U měkkých cílů se objevují hrozby různého typu ze strany jednotlivců i skupin s různou motivací. Pro efektivní metodiku zabezpečení je důležité s hrozbami pracovat systematicky a bezpečnostní opatření stavět na základech postupu útočníků. Pro vytvoření univerzální, přesto však ještě efektivní metodiky zabezpečení měkkých cílů, se metodika musí stavět na základě protiteroristického přístupu. Aktuální teroristické útoky jsou cílené na veřejná místa, která mají slabé zabezpečení. Na základě této hrozby se dostala do čela řešení i otázka vhodného zabezpečení měkkých cílů jako bezpečnostní disciplína.

Při vytváření bezpečnostního systému měkkého cíle je potřebné vymezit si chráněný zájem. V prvním kroku je důležité definovat, čeho si ceníme, o co bychom neradi přišli, jaká hrozba by nás mohla poškodit. Primárně jde o lidské životy a zdraví, majetek, důvěrné informace a dobrou pověst. Tato metodika má za cíl ochranu před útoky. V druhém kroku jsou definovány zdroje nebezpečí nebo hrozeb vůči chráněným zájmům. Identifikují se nepřátelské skupiny nebo osoby, které by mohly útočit.

⁷⁶ *Základy ochrany měkkých cílů - metodika*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2016, [cit. 2018-03-22]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>>
Základy ochrany měkkých cílů.pdf, s. 6.

K tomu se využívá analýza podobných útoků, které se do této chvíle staly a úvaha nad zdroji ohrožení. Musí se ale zároveň zohlednit specifika daného objektu nebo akce, a tedy i specifické hrozby (přítomnost médií, riziková data konání akce, pyrotechnika apod.). „*Specifikované hrozby se následně analyzují jednou z metod analýzy hrozeb a rizik s cílem určit prioritní hrozby, kterým se bude bezpečnostní systém prioritně věnovat a na které se budou prioritně alokovat zdroje. Metod zpracování analýzy hrozeb a rizik je několik. Základní princip spočívá v porovnání pravděpodobnosti realizace hrozby a míře dopadu (následků) u jednotlivých hrozeb. Maticí je pak generován přehled míry ohrožení, díky čemuž je možné efektivněji alokovat zdroje na řešení prioritní hrozby.*“ Na základě vymezení si hlavních hrozeb a ujasnění si ideálních bezpečnostních opatření, je potřebné tato opatření aplikovat na daný objekt. Jsou instalované technické prvky a vyhotoveny specifické bezpečnostní plány, které mají na starosti preventivní opatření a běžné postupy. Zabývají se také reakcí, pokud se krizové situaci nepodařilo zabránit. Následně je nutné zamezit jejímu rozvinutí a co nejvíce snížit její následky. Metodika se výslovně zaměřuje na násilné útoky. Je nutné ale neopomenout fakt, že útoky vedou ke ztrátám materiálními a finančním.⁷⁷

Rozpor, ve kterém obyvatelstvo neschvaluje jak terorismus, tak kroky bojující proti němu, je stejně starý jako demokracie sama. Bezpečnostní otázky v boji proti terorismu budou nejspíše stále spadat mezi oblasti přitahující mediální zájem. Úplná shoda názorů ve společném postoji k určitým otázkám nebude dosažena nikdy. Přes tento postoj je nutné vyzvednout fakt, že kdo nejvíce získává prospěch z toho, že se místo sebevíc nedotažených aktů pouze donekonečna jedná, jsou právě teroristé a jiní pachatelé závažné trestné činnosti. Lze prohlásit, že na Českou republiku nemůžeme nahlížet jako na zemi, která by měla v úmyslu protiteroristická opatření zneužít pro přísné a radikální omezení osobních svobod svého lidu. Je nutné vzít na vědomí, že k omezování základních lidských práv a svobod dochází z hlediska osob, které se dopouštějí teroristické aktivity a od osob páchajících závažnou trestnou činností. Aktivita bezpečnostních sborů by se proto měla ubírat směrem, který vede k předcházení a eliminaci takových jednání. Zde platí jednoduchá rovnice.

⁷⁷ *Základy ochrany měkkých cílů - metodika*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2016, [cit. 2018-03-22]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>>
Základy ochrany měkkých cílů.pdf, s. 7-11.

Stejně tak, jako se rozvíjí různé technologie a postupy těch, kteří zákon a základní lidská práva porušují, musí se rozvíjet i možnosti a postupy těch, kteří je mají chránit.⁷⁸

⁷⁸ KRULÍK, O., MAREK, Š. Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 135-136.

ZÁVĚR

Sebevražedný terorismus je fenoménem dnešní doby, stejně tak jako klasický terorismus, u kterého lze vysledovat v posledních desetiletích značný nárůst. Tato problematika se řadí z hlediska medializace mezi nejaktuálnější hrozby v posledních letech, což je vlastně úspěšný krok pro teroristy, kteří se snaží vnést mezi veřejnost strach a nejistotu. V dnešní době je tato hrozba řešena v každé domácnosti, která by velmi ráda odcestovala do ciziny na dovolenou. Ovšem strach, který vnesl mezi obyvatelstvo sebevražedný terorismus je velký. V drtivé většině případů nelze předpokládat, kdy a kde atentátníci zaútočí a to způsobuje ohromnou nejistotu.

Zkoumání sebevražedného terorismu, je velmi složitý proces. Sociokulturní kontext nahlíží na tuto problematiku z mnoha úhlů, který nám dává možnost náhledu na sociální a kulturní znaky sebevražedného terorismu, nejenom zvenku ale také zevnitř. Profil sebevražedných atentátníků je složen z mnoha prvků, proto je jejich zkoumání multifaktoriální. Náhled na osobnost pachatele je velmi pestrý. Je mnoho faktorů, které chování útočníka utvářejí a ospravedlňují. Náboženský sebevražedný terorismus je nejzávažnějším a nejkrutějším druhem terorismu, jelikož se u pachatelů vyskytuje silné přesvědčení ke své víře, kvůli kterému jsou rozhodnutí zabít všechny bezvěrece, včetně sebe. Feminismus a infantizace sebevražedného terorismu je odvětví tohoto jevu, které z morálního hlediska nese s sebou mnoho aspektů. Z pohledu ženského sebevražedného terorismu jsou to především ženy „mstitelky“, které útočí skrz lásku ke své rodině, rodinným příslušníkům a svým mužům. Nad těmito uvedenými případy však vítězí láska k Alláhovi. Sebevražedné atentátnice mají oproti svým mužským protějškům k útokům zcela vyhraněné osobní důvody. Dětský parametr komplikuje jeden z charakteristických znaků sebevražedného terorismu. Jelikož většina dětí neútočí ze svého vlastního přesvědčení, jako je tomu například u politického podtextu, ale útočí proto, že jsou k tomu přinucené, cíleně vyškolené, nebo jsou nějakým způsobem postižené a k útoku jsou snadně přemluvené. Tyto uvedené znaky se neshodují s běžnou charakteristikou sebevražedného terorismu, avšak infantizace v oblasti sebevražedného terorismu neoslabuje, ale spíše aktuálně posiluje.

Sebevražedný terorismus je celosvětový jev, se kterým je nutné bojovat. Představa, že by bylo možné terorismus zcela vymýt, se jeví jako nereálná. Je však potřeba, aby státy mezi sebou spolupracovaly z hlediska protiteroristického

opatření a prevence. To znamená zejména likvidaci finanční podpory teroristických organizací. Jelikož se nemůže rozhodnout pouze jeden stát pro odstranění této podpory, je právě nutná celosvětová spolupráce. Všechny formy terorismu jsou pro chod společnosti velmi závažné a je potřeba, aby svět tuto hrozbu nepodceňoval a efektivně jí na základě vzájemné spolupráce čelil.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BJORGO, T. Extremismus krajní pravice. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 193-195. ISBN 80-7237-340-4.
2. BOWYER BELL, J. et al. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 230-238. ISBN 80-7237-340-4.
3. BOWYER BELL, J. Teroristické techniky a metody. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 209. ISBN 80-7237-340-4.
4. BOWYER BELL, J. Vražedné atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 224-227. ISBN 80-7237-340-4.
5. DANICS, Š. Feminizace a infantizace sebevražedného terorismu. *Bezpečnostné fórum 2010*. 1. vyd. Banská Bystrica, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja Bela, 2010, s. 103-111. ISBN 978-80-8083-980-2.
6. DANICS, Š., TUČEK, L. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku : proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy*. 2009. roč. 18, č. 2, s. 53-69. ISSN 1210-3292.
7. DODGE, T. Jednoúčelové teroristické skupiny. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 196-197. ISBN 80-7237-340-4.
8. DODGE, T. Sebevražedné pumové atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. Vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 251-252. ISBN 80-7237-340-4.

9. EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2007. s. 354. ISBN 978-80-246-1317-8.
10. GAL-OR, N. Domáci versus mezinárodní terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 198-201. ISBN 80-7237-340-4.
11. GAL-OR, N. Nacionalistický terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 187-189. ISBN 80-7237-340-4.
12. GAL-OR, N. Revoluční terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 190-192. ISBN 80-7237-340-4.
13. GAL-OR, N. Státní versus nestátní terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 202-203. ISBN 80-7237-340-4.
14. GURR, J. N. Rakety, minomety a řízené střely. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. Vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 228-229. ISBN 80-7237-340-4.
15. HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 1. vyd., Praha : Eurolex Bohemia, 2005. s. 339. ISBN 80-86861-71-6.
16. HOFFMAN, B. Náboženský extremismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 206-208. ISBN 80-7237-340-4.
17. HOFFMAN, B. *Terrorismus Der unerklärte Krieg : Neue Gefahren politischer Gewalt*. Germany : S. Fisher Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 2001. s. 352. ISBN 3-596-15614-9.

18. HÜBSCH, H. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha : kořeny islámského teroru*. Přel. M. Macková. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2002. s. 123. ISBN 80-206-0609-2.
19. KRULÍK, O., MAREK, Š. *Boj proti terorismu v rámci České republiky : výzvy a perspektivy*. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 116-135. ISBN 978-80-7419-038-4.
20. MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*. 1. vyd., Brno : Centrum strategických studií, 2005. s. 476. ISBN 80-903333-8-9.
21. PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva : Prizmatem Lisabonské smlouvy*. 3. vyd., Praha : Linde Praha, 2012. s. 431. ISBN 978-80-7201-889-5.
22. PIKNA, B. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie : právní náhled*. 1. vyd., Praha : Linde Praha, 2006. s. 399. ISBN 80-7201-615-6.
23. PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vyd., Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. s. 426. ISBN 978-80-7380-611-8.
24. RADĚJ, T. *Sebevražedný terorismus – kult mučedníka v islámu*. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 183-195. ISBN 978-80-7419-038-4.
25. RANSTORP, M. *Únosy letadel a únosy lidí. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 216-223. ISBN 80-7237-340-4.
26. SCHMID, A. P. *Problémy s definováním terorismu. Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 10-20. ISBN 80-7237-340-4.

27. SOMMERVILLE, D. Pumové atentáty. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 212-215. ISBN 80-7237-340-4.
28. SOULEIMANOV, E. Terorismus: pokus o terminologickou jasnost. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 32-47. ISBN 978-80-7419-038-4.
29. TITTMAR, H. Městský versus venkovský terorismus. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 204-205. ISBN 80-7237-340-4.
30. WILKINSON, P. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Světový terorismus : od starověku až po útok na USA*. 1. vyd. Praha : Svojtka & Co., 2001. s. 513-519. ISBN 80-7237-340-4.
31. ZETOCHA, K. Mezinárodní terorismus a efektivní fungování zpravodajských služeb. SOULEIMANOV, E., et al. *Terorismus : válka proti státu*. 1. vyd., Praha : Sociologické nakladatelství, 2010. s. 91-112. ISBN 978-80-7419-038-4.

Elektronické zdroje

1. *Definice pojmu terorismus* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2009, [cit. 2018-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>.
2. *Feminizace* [online]. Ostrava : X-WEB publishing. 2006. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=feminizace&typ_hledani=prefix>.
3. *Největší teroristické útoky v Evropě od roku 2000* [online]. Praha : securitymagazin.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.securitymagazin.cz/zpravy/nejvetsi-teroristicke-utoky-v-evrope-od-roku-2000-1404051680.html>>.

4. *Největší teroristické útoky v Evropě po roce 2000* [online]. Praha : aktualne.cz, 2016, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <<https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/teroristicke-utoky-v-evrope-po-roce-2000/r~00a5aa6af2fc11e591da0025900fea04/?redirected=1521548822>>.

5. *Připomeňte si největší teroristické útoky, spáchané v posledních třech letech v Evropě* [online]. Praha : iRozhlas.cz, 2017, [cit. 2018-03-21]. Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/pripomente-si-nejvetsi-teroristicke-utoky-spachane-v-poslednich-trech-letech-v_1708172145_per>.

6. *Šaria* [online]. Ostrava : X-WEB publishing. 2006. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=%C5%A1aria&typ_hledani=prefix>.

7. *Terorismus - druhy a metody* [online]. Praha : iDnes.cz, 2014, [cit. 2018-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://pesekmartinpesek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=404173>>.

8. *Základy ochrany měkkých cílů - metodika*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2016, [cit. 2018-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>>
Základy ochrany měkkých cílů.pdf, s. 5-11.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 - Výsledky ankety mezi agenturami